

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8001	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

DOKTORANTŲ SEMINARAS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SEMINAR OF DOCTORAL STUDENTS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,83
Konsultacijos	1
Seminarai	0,83
Individualus darbas	2,34

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantų seminaras yra doktorantūros studijų kursas, siekiantis kelių tikslų. Pirma, jį sudarantis paskaitų ciklas suteikia galimybę pristatyti jiems naujų akademinio diskurso žanrų (disertacijos, mokslinio projekto aprašymo ir kt.) rengimo specifiką ir lanksčiai sieti doktorantūros studijas su konkrečia jų tiriamojo darbo tema. Disertacijos objekto, tikslo, uždavinių, metodų, teorinių nuostatų, vartojamų terminų, struktūros ir kt. svarstymas verčia doktorantą jau pirmaisiais doktorantūros metais susitelkti ties konkrečia tema ir parengti šias darbo dalis: preliminarų darbo įvadą, įsivaizduojamą jo struktūrą, turimos (perskaitytos ar skaitytinos) literatūros sąrašą, darbe vartojamų specifinių terminų žodyną, o taip pat darbo santrauką bei turimus priedus. Antra, doktorantai yra skatinami stažuotis užsienyje bei dalyvauti bendro pobūdžio mokslininkui reikalingus gebėjimus ugdančiuose mokymuose, seminaruose, taip pat susipinti su VDU bibliotekos teikiamomis paslaugomis ir informacija apie mokslo komunikacijos ypatumus.

Anotacija anglų kalba

Doctoral seminar consists of a series of lectures and practical seminars dealing with academic discourse and its genres (dissertation, project proposal, etc.) new to the students. The theory of academic discourse is closely linked with students' specific research topics that are presented during the seminars focusing on the meta-level discussions, i. e. objects of investigation, aims and objectives, methods and theories, research questions, terminology, structure, etc. of the dissertation. The academic part can include short-time workshops or practical courses meant to develop general skills of a researcher. One workshop on the research information retrieval and processing organized by the library of Vytautas Magnus University, is an obligatory part of the course. The course is made up of two parts. The first part is meant to develop general dissertation writing skills for all the students in Lithuanian philology, in the second part linguists and literary students split in order to better specialize in their respective fields.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Pirmaisiais studijų metais doktorantai laiko egzaminus, todėl mažiau laiko skiria disertacijai. Jiems būtina kuo anksčiau pradėti rašyti disertacijos tekstą, ypač įvadinę jo dalį, kuri gali lemti vėlesnius tyrimus. Kadangi tokios apimties ir analizės gilumo darbo jie nėra rengę, būtinas kursas, kurio metu jie pradėtų modeliuoti, rengti ir pristatyti kolegoms savo darbą.

Dalyko tikslai

Šiuo kursu siekiama padėti jiems perprasti disertacinio darbo rengimo ypatumus, išmanyti bendrąjį akademinį diskursą ir suformuluoti teorines ir metodologines savo tyrimo nuostatas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Disertacijos rengimo etapai, įvado apmatai: temos formulavimas, problemos kėlimas, objekto ir metodo paieška. Metodo ir jo refleksijos svarba, metodų sąveika ir komplimentarumas.
 II tema. Teorinės literatūros paieška, skaitymas, konspektavimas: mokslinės literatūros ir šaltinių radimo, analizės ir referavimo ypatumai.
 III tema. Disertacijos struktūra, argumentavimo būdai. Principas „vienas darbas – vienas argumentas“
 IV tema. Terminija ir akademinis disertacijos stilius ir šnekos aktai. Metakalba. Disertacijos vizualumas.
 V tema. Mokslinio tyrimo struktūra: problemos formulavimas, ištirtumas, metodologija.
 VI tema. Teorinės literatūros apžvalga, jos struktūravimas, diskusinis pristatymo pobūdis.
 VII tema. Disertacijos kalba ir vizualizacija.

Studijų pasiekimų vertinimas

Kolokviumas – 50 %, egzaminas – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Hoffstee, E. (2006) <i>Constructing a Good Dissertation. A Practical Guide to Finishing a Master's, MBA or PhD on Schedule.</i> 2006.
2.	Rienecker, Lotte, ir Jorgensen, Peter Stray. <i>Kaip rašyti mokslinį darbą.</i> Aidai, 2003.
3.	Swales, J. M., & Feak, C. B. (1994). <i>Academic writing for graduate students: Essential tasks and skills.</i> The University of Michigan Press: Ann Arbor
4.	Swales, J. M., & Feak, C. B. (2009). <i>Abstracts and the writing of abstracts.</i> Michigan: The University of Michigan press.
5.	Šinkūnienė, J. (2014) <i>Lietuviškojo humanitarinių ir socialinių mokslų diskurso ypatybės,</i> Vilnius: VU leidykla.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Hyland, K. (2011). Academic discourse. In K. Hyland, & B. Paltridge (Eds.), <i>The Continuum companion to discourse analysis</i> (pp. 171–184). London/New York: Continuum.
2.	Linkevičienė, N., & Šinkūnienė, J. (2012). <i>Asmeniniai įvardžiai mokslo kalboje.</i> <i>Kalbotyra</i> , 64(3), 78–102.
3.	Marcinkevičienė, R. (2008). <i>Žanro ribos ir paribiai. Spaudos patirtys.</i> Vilnius: Versus Aureus.
4.	Wallwork, A. (2011). <i>English for writing research papers.</i> New York: Springer.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Rūta Petrauskaitė	VDU	Prof. habil. dr.	ruta.petrauskaitė@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9001	10	Vytauto Didžiojo universitetas Lietuvių kalbos institutas Klaipėdos universitetas Vilniaus universitetas		

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

SPECIALUSIS DALYKAS DISERTACIJOS TEMA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SPECIAL COURSE ON THE TOPIC OF DISSERTATION

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1,7
Konsultacijos	1,1
Individualus darbas	7,2

Anotacija lietuvių kalba

Šis dalykas skirtas filologijos mokslo krypties doktorantūros studijų programos studentams. Jo tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus moksliniam disertacijos tyrimui. Šio kurso metu daugiausia dėmesio skiriama: 1) teoriniams filologijos krypties mokslinių tyrimų klausimams pristatyti; 2) filologijos krypties mokslinių tyrimų metodologijai.

Anotacija anglų kalba

This subject is aimed at the students of doctoral studies in philology. The main purpose is provide the theoretical and methodical foundations needed for dissertation scientific research. It focuses on: 1) the overview of theoretical verb semantic relations; 2) create semantic research methodology.

Dalyko tikslai

Jo tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus moksliniam disertacijos tyrimui.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Dalyko turinį ir studijų metodus lemia specialiojo dalyko tema.

Studijų pasiekimų vertinimas

Nustato doktoranto vadovas.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr. Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

Nr.

Doktoranto vadovas rekomenduoja literatūrą, atsižvelgdamas į specialaus dalyko temą.

Papildoma literatūra

Eil. Nr. Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

Nr.

Doktoranto vadovas rekomenduoja literatūrą, atsižvelgdamas į specialaus dalyko temą.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Doktoranto vadovas			

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8002	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų katedra
		Lietuvių kalbos institutas	Vardyno skyrius	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

GRETINAMOJI KALBOTYRA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

CONTRASTIVE LINGUISTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,37
Konsultacijos	1,11
Seminarai	0,37
Individualus darbas	3,15

Anotacija lietuvių kalba

Dalyko tikslas – suteikti doktorantams profesionalių žinių apie šiuolaikinę gretinamąją kalbotyrą bei jos dabartines vystymosi tendencijas ir praktinių naudojimosi gretinamaisiais metodais įgūdžių. Teorinių gretinamosios kalbotyros problemų apžvalga kurse derinama su jų praktiniais sprendimais atliekant konkrečius projektus. Kurso empirinę medžiagą sudaro kelių indoeuropiečių kalbų duomenys, bet pagrindinis dėmesys skiriamas lietuvių kalbos specifikai lyginant ją su anglų kalba. Kursas padeda aiškiai suvokti gimtosios ir kitų kalbų panašumus ir skirtumus, pagilina bendrosios kalbotyros žinias ir pagerina bendrąją komunikacinę kompetenciją.

Anotacija anglų kalba

The course aims to equip students with professional knowledge regarding the origin, methodology, and major trend shifts in Contrastive linguistics (CL) with special emphasis on current methods of contrastive research suitable for analysing different levels of language. It surveys the main theoretical problems of Contrastive linguistics and develops the necessary skills for the application of theoretical expertise in carrying out small-scope research projects. The course mainly focuses on the comparison of English and Lithuanian although, where appropriate, it uses data from other Indo-European languages. In addition, the course enhances general linguistic awareness and improves communicative competences of students.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiuolaikiniame pasaulyje vyksta intensyvūs globalizacijos procesai, todėl kontaktuoja kalbos, kultūros, žmonės. Šiuolaikinė daugiakalbė ir daugiakultūrė visuomenė jau savaime suponuoja poreikį mokėti ir naudoti bent kelias kalbas. Moksliniu požiūriu, gretinant ar lyginant kalbas, ryškėja kiekvienos kalbos ypatybės, kalbų panašumai ir skirtumai, parodomas kalbos unikalumas, jos ryšys su kultūra, tautos mentalitetu. Gretinimas išryškina lyginamų kalbų bendrąsias ir specifines ypatybes visuose struktūros lygmenyse ir tai lemia taikomąjį gretinamosios kalbotyros pobūdį (pvz. kalbų mokymui, vertimui, leksikografijai ir kt.). Gretinamoji kalbotyra kaip savarankiška tyrimų sritis yra artimai susijusi ne tik su kalbų tipologija ir universalijų lingvistika, bet ir etnolingvistika, psicholingvistika, sociolingvistika. Dalykas aktualus, nes suteikia ne tik teorinių žinių gretinamiesiems kelių kalbų tyrimams, bet ir ugdo gebėjimus praktiškai taikyti įgytas teorines žinias ir šiuolaikinius tyrimo metodus konkrečioms lingvistiniams reiškiniams analizuoti keliuose kalbose.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – atskleisti gretinamosios kalbotyros vystymosi ypatybes bei ryškėjančias tam tikras paradigmos kaitos tendencijas ir teorinių žinių pagrindu suformuoti praktinius įgūdžius, kurie leistų savarankiškai analizuoti ir gretinti kalbinius reiškinius įvairiuose lygmenyse.

Išklausę kursą, studentai gebės:

- profesionaliai naudotis pagrindiniais gretinamosios kalbotyros metodais atliekant kelių kalbų tyrimus įvairiuose lygmenyse, t. y. palyginti kelių kalbų leksines reikšmes ir gramatines bei sintaksines kategorijas;

- sugretinti kai kurių teksto rūšių kūrimo principus skirtingose kalbose bei kultūrose;
- identifikuoti kultūrinius skirtumus įvairiuose šnekos aktuose;
- apibendrinti ir interpretuoti kokybinių ir kiekybinių tyrimų rezultatus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Gretinamųjų kalbų tyrimų aktualumas. Gretinamosios kalbotyros santykis su lingvistine tipologija. Gretinamoji kalbotyra ir negimtųjų kalbų mokymas (-is): tarpusavio santykio problemos. Gretinamoji kalbotyra ir vertimo studijos
2. Vienakrypčio ir daugiakrypčio gretinimo specifika. Gretinamųjų kalbos dalykų tipai: konvergentinis, divergentinis ir ekvivalentiškas. Gretinimo lygmenys. *Tertium comparationis*.
3. Semantiniai žodžio reikšmės apimčių tyrinėjimai: siauresnės ir platesnės apimties reikšmės lietuvių kalboje. Daugiareikšmių žodžių atitikmenys. Semantinių grupių palyginimas.
4. Gramatinių kategorijų gretinimas, siekiant išryškinti kalbų savitumus. Giminės kategorija įvairiose kalbose. Gramatiniai giminės raiškos būdai.
5. Skaičiaus kategorija vardažodžių bei veiksmažodžių sistemose.
6. Vardažodinė grupė. Linksnių reikšmės lietuvių kalboje bei jų atitikmenys kitų kalbų prielinksniuose junginiuose.
7. Veiksmažodžio laikų sistemų gretinimas. Veiksmažodžio rūšies samprata bei sangražiniai veiksmažodžiai. Tranzityvumo sąvoka. Nuosakos kategorijos paradigma. Modalumo tipai. Veikslas tarp kitų veiksmažodžio kategorijų.
8. Žodžių tvarka sakinyje. Aktualiosios skaidos ypatybės.
9. Tipiškų šnekos aktų – prašymo, paliepimo, atsiprašymo, užuojautos, sveikinimo ir kt. kultūriniai savitumai.
10. Gretinamoji teksto ir diskurso analizė.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (metodo pristatymas) – 30 %, privalomos literatūros analizė – 20 %; egzaminas (kuriame atsakoma į paskaitose ir savarankiškai nagrinėtus gretinamosios kalbotyros klausimus) – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Aijmer, K., Lewis, D. (eds.). <i>Contrastive Analysis of Discourse-pragmatic Aspects of Linguistic Genres</i> . Springer, 2017.
2.	Blanco, C.M. (ed.). <i>Productive Patterns in Phraseology and Construction Grammar: A Multilingual Approach</i> . De Gruyter, 2021.
3.	Chesterman, A. <i>Contrastive Functional Analysis</i> . John Benjamins, 1998.
4.	Doval, I. and Sanchez Nieto, T. (eds.) <i>Parallel Corpora for Contrastive and Translation Studies: New resources and applications</i> . John Benjamins, 2019.
5.	Enghels, R., Bart Defrancq, B. and Jansegers, M. (eds.) <i>New Approaches to Contrastive Linguistics: Empirical and Methodological Challenges</i> . De Gruyter, 2020.
6.	Fisiak, J. (ed.). <i>Further Insights into Contrastive Analysis</i> . John Benjamins, 1990.
7.	Gast, V., König, E. and Moysse-Faurie, C. <i>Meaning and Grammar of Nouns and Verbs. Comparative lexicology and the typology of event descriptions: a programmatic study</i> . Düsseldorf University Press, 2021.
8.	Johansson, S. <i>Seeing Through Multilingual Corpora: On the Use of Corpora in Contrastive Studies</i> . John Benjamins, 2007.
9.	Krzeszowski, T. <i>Contrasting Languages: The Scope of Contrastive Linguistics</i> , Mouton, 1990.
10.	Mikhailov, M. and Cooper, R. <i>Corpus Linguistics for Translation and Contrastive Studies A guide for research</i> . Routledge, 2016.
11.	Wenguo, P. and Wai Mun, T. <i>Contrastive Linguistics. History, Philosophy and Methodology</i> . Continuum, 2007.
12.	Willems, D., Defrancq, B., Coleman, T., Noël D. (eds). <i>Contrastive Analysis in Language. Identifying Units of Comparison</i> . Palgrave Macmillan, 2004.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Biber, D. <i>Dimensions of Register Variation. A Cross-Linguistic Comparison</i> . Cambridge University Press, 1995.

2.	Gudavičius, A. <i>Gretinamoji semantika</i> . Šiaulių universiteto leidykla, 2007.
3.	Holvoet, A., Semėnienė, L. <i>Gramatinių kategorijų tyrimai</i> . Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2004.
4.	Firbas, J. <i>Functional sentence perspective in written and spoken communication</i> , Cambridge University Press, 1992.
5.	Granger, S., Lerot, J., S. Petch-Tyson (eds). <i>Corpus-Based Approaches to Contrastive Linguistics and Translation Studies</i> , Rodopi, 2003.
6.	Jaszczolt, K., Turner, K. (eds). <i>Meaning Through Language Contrast</i> . 1-2 vols. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, 2003.
7.	Kalėdaitė, V. The Contrastive Analysis Debate. <i>Darbai ir dienos</i> 3(12): 79-86, 1996.
8.	Kalėdaitė, V. <i>Existential Sentences in English and Lithuanian: A Contrastive Study</i> , Peter Lang, 2002.
9.	Katinas, D. Takoskyra tarp gretinamosios leksikologijos ir vertimo mokslo. <i>Kalbotyra</i> 58:46-57, 2008.
10.	Valeckienė, A. <i>Funkcinė lietuvių kalbos gramatika</i> . Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.
11.	Wierzbicka A. <i>Cross-Cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction</i> . Walter de Gruyter, 1991.
12.	Župerka K., Kvašytė R. Apie lietuvių ir latvių kalbų gretinamosios stilistikos perspektyvas. <i>Lietuvių ir latvių gretinamosios stilistikos klausimai</i> , 2006, p. 31–39.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Violeta Kalėdaitė	VDU	Prof. dr.	violeta.kaledaite@vdu.lt
2.	Grasilda Blažienė	LKI	Prof. dr.	grasilda.blaziene@lki.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8003	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos
		Lietuvių kalbos institutas	Sociolingvistikos centras	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

SOCIALINĖ IR PSICHOLOGINĖ LINGVISTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SOCIO- AND PSYCHOLINGUISTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos ir seminarai	1
Konsultacijos	0,5
Individualus darbas	3,5

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantai susipažins su ir sociolingvistikos ir psicholingvistikos teorijomis ir metodologijomis, sietinomis su dvi-/ daugiakalbystės reiškiniu. Tai apima kalbų politikos ir praktikos, ideologijų, vartojimo, nuostatų, tapatybės ir pan. problematiką. Doktorantai išmoks taikyti psicholingvistinių ir sociolingvistinių tyrimų metodus, analizuoti ir kritiškai vertinti kalbą ir visuomenę iš socialinės ir psichologinės perspektyvos.

Anotacija anglų kalba

Students will analyze how individuals and societies deal with bi- and multilingualism in global societies. The course will focus on language policies and practices, ideologies, attitudes, identities, language use and development. Students will understand the new theoretical and methodological trends of socio- and psycholinguistics and will be able to apply these new skills in practice.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Socialinė ir psichologinė lingvistika padeda suprasti individo ir visuomenės kalbinį elgesį šiandieniniame globaliame pasaulyje, atskleisti kalbos vartojimo ir kaitos priežastis. Šiandien kyla problemų suvokti kalbos raidos klausimus, kalbų politikos tendencijas dvikalbės ir daugiakalbės bei daugiakultūrės visuomenės kontekste, todėl šis dalykas padės suvokti sudėtingus kalbos įsisavinimo, vartosenos, kitimo, plitimo ir kt. klausimus. Dalykas aktualus, nes suteiks ne tik teorinių ir metodologinių žinių, bet ir gebėjimų praktiškai taikyti įgytas žinias konkrečiai kalbos aktualijai spręsti.

Dalyko tikslai

Suteikti žinių ir išugdyti gebėjimus

- analizuoti kalbos reiškinius taikant psicholingvistikos sociolingvistikos teorijas ir metodus;
- sudaryti ir atlikti eksperimentinius testus, klausimynus ir kt. užduotis;
- interpretuoti ir apibendrinti kokybinių ir kiekybinių tyrimų rezultatus;
- vertinti individo, grupės ir visuomenės kalbinį elgesį globalaus daugiakalbio pasaulio kontekste;
- stebėti, analizuoti ir apibendrinti kalbos politikos klausimus, išmanyti kalbų kontaktų ypatumus, kodų kaitą, jos priežastis.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Sociolingvistinių tyrimų sritys, metodai ir pagrindinės sąvokos. Sociolingvistinis požiūris į kalbos variantiškumą ir kitimą. Visuomenės ir kalbos raidos sąsajos: nacionalizmas, urbanizacija, internacionalizacija. Akulturacija ir akomodacija. Tarmių niveliacija, socialinių tinklų ir masinės informacijos priemonių įtaka kalbinėms nuostatoms ir viešosios kalbos kitimui. Bendrinės kalbos vieta postmodernioje visuomenėje. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Individualūs pranešimai pasirinkta tema.*
2. Kalbų politika, praktika ir ideologijos. Daugiakalbystė, anglų kalbos vaidmuo ir naujoji ekonomika. Kalbų kontaktų tyrimai. Kalba ir socialinė tapatybė. Kalbos prestižas, kalbinių nuostatų svarba. Miesto kalbiniai kraštovaizdžiai. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Lauko tyrimas lingvistinio kraštovaizdžio tema, pranešimai.*
3. Kokybiniai ir kiekybiniai tyrimo metodai: apklausa, struktūruoti ir giluminiai interviu, etnografinio

stebėjimo metodai, nuostatų eksperimentai. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Pasirinkto metodo pristatymas ir taikymas bandomajam tyrimui.*

4. Individo ir grupės dvi-/daugiakalbystė. Kalbų įsisavinimas: paveldėtoji kalba, kalbos išlaikymas. Kalba ir švietimas. Dvikalbystė ir daugiakalbystė vaikystėje. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Pranešimas pasirinkta tema.*

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (metodo projektas) – 30 %, darbas seminaruose (literatūros analizė) – 20 %, egzaminas (tyrimo projektas) – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bloomaert J. <i>The Sociolinguistics of Globalization</i> . Cambridge: Cambridge University Press. 2010.
2.	Pennycook, A. <i>Language as a Local Practice</i> . London and New York: Routledge. 2010.
3.	Pietikainen, S., and H. Kelly-Holmes. <i>Multilingualism and the Periphery</i> . Oxford: Oxford University Press. 2013.
4.	Cenoz J., Genesse F. (eds.). <i>Trends in bilingual acquisition</i> . Amsterdam: John Benjamins. 2001.
5.	De Houwer A. <i>The acquisition of two languages from birth: A case study</i> . Cambridge University Press, 2009.
6.	Gathercole Mueller, Virginia C. (Ed.). <i>Issues in the Assessment of Bilinguals</i> . Bristol: Multilingual Matters. 2013.
7.	Spolsky B. <i>Language policy. Key topics ins sociolinguistics</i> . CUP, 2004/2009.
8.	May, S. 2012. <i>Language and minority rights: Ethnicity, nationalism and the politics of language</i> . 2nd ed. New York: Routledge.
9.	Karmiloff-Smith Annete & Karmilof Kyra. <i>Pathways to Language. From Fetus to Adolescent</i> . Harvard University Press. 2002.
10.	Cornips, L., and V. de Rooij. <i>The Sociolinguistics of Place and Belonging: Perspectives from the margins</i> . John Benjamins Publishing Company. 2018.
11.	Sloboda M., P. Laihonen, A. Zabrodskaja (eds.). <i>Sociolinguistic Transition in Former Eastern Bloc Countries: Two Decades after the Regime Change</i> , edited by. Frankfurt am Main: Peter Lang. 2016.
12.	Shohamy E., Gorter, D. (eds.). <i>Linguistic Landscape: Expanding the Scenery</i> . Routledge, 2008.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Tomasello M., <i>Constructing a language. A Usage-based theory of language acquisition</i> . Cambridge: Harvard University Press. 2005.
2.	Gorter D., H. F. Marten, L. van Mensel (eds.) <i>Minority Languages in the Linguistic Landscape</i> . London: Palgrave Macmillan. 2012.
3.	Lazdina Sanita, Marten F. Heiko (Eds.), <i>Multilingualism in the Baltic States. Societal discourses and phenomena</i> . London: Palgrave Macmillan. 2019
4.	Thomason Sarah Grey. <i>Language Contact. An Introduction</i> . Edinburgh University Press, 2001.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Ineta Dabašinskiėnė	VDU	prof. dr.	ineta.dabasinskiene@vdu.lt
2.	Loreta Vaicekauskienė	LKI	prof. dr.	loreta.vaicekauskiene@lki.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9002	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų
		Lietuvių kalbos institutas	Vardyno skyrius	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

KALBOTYROS KRYPTYS IR METODAI

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

METHODS AND TRENDS IN LINGUISTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantai supažindinami su svarbiausiomis XX ir XXI a. kalbotyros kryptimis. Analizuojami struktūrinės ir generatyvinės lingvistikos principai ir metodai bei šių kalbotyros krypčių įtaka tolesnei lingvistikos raidai. Aptariami modernių krypčių (sociolingvistikos, kognityvinės lingvistikos, kompiuterinės lingvistikos ir kt.) teoriniai pagrindai ir metodologija, jų reikšmė lingvistiniam mąstymui bei praktinio taikymo galimybės.

Anotacija anglų kalba

Postgraduate students are introduced to the main linguistics trends of the 20th and 21st centuries. The course covers the principles and methods of structural and generative linguistics as well as the influence of these linguistics trends on further development of linguistics. The course also analyses the theoretical foundations and methodology applied in different trends of contemporary linguistics (sociolinguistics, corpus linguistics, discourse analysis, etc.), their importance in linguistic thinking, and possible practical applications.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas lavina lingvistinio mąstymo kultūrą ir analitinius gebėjimus, suteikia šiuolaikinių teorinių bei metodologinių kalbotyros krypčių gilesnį suvokimą ir praktinio taikymo įgūdžių. Studentai įgyja kompetenciją apibrėžti, nagrinėti bei įvertinti įvairias teorinės kalbotyros problemas. Platesnės lingvistinės perspektyvos aptarimas padeda suprasti, analizuoti ir praktiškai taikyti įvairias lingvistines teorijas.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – pažinti ir kritiškai įvertinti skirtingas lingvistines hipotezes ir teorinius požiūrius.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

- Kalbos raidos koncepcijos.* Aptariamos kalbos raidos ir tipologijos sąsajos (R. Jakobsonas ir kt.).
- Struktūrinės kalbotyros atsiradimas.* Apžvelgiami svarbesni kalbotyros darbai iki XX a. pirmosios pusės ir jų įtaka tolesnei kalbotyros raidai. Aptariamos struktūralizmo filosofinės ir metodologinės ištakos, svarbiausi struktūros tyrimo principai (F. de Saussure, C. Levi-Strauss ir kt.).
- Kopenhagos mokykla – abstrakčioji struktūrinės kalbotyros atmaina.* Aptariamos ištakos (F. de Saussure, danų kalbotyros tradicijos, filosofinės ir loginės prielaidos). Aptariami konkretūs diachroniniai tyrimai, baltistikos darbai, poveikis vėlesnėms kalbotyros kryptims (J. Kurylowiczius, stratifikacinė lingvistika, klasikinė fonologija).
- Modernios fonologijos kryptys.* Trumpai aptariama generatyvinės fonologijos atsiradimas, aiškunami autosegmentinės, metrinės fonologijos ir optimalumo teorijos principai.
- Transformacinė (generatyvinė) gramatika.* Supažindama su mokyklos atsiradimo priežastimis ir sąlygomis, pagrindiniais mokyklos kūrėjais. Aptariama vidinė (gilioji) ir išorinė sakinio struktūra ir pastarosios transformacijų tipai. Analizuojami sakinio modifikatoriai ir pagalbinės kategorijos, pakeliui aptariant leksinį ir semantinį frazių struktūros komponentus. Apžvelgiami lituanistiniai transformacinės lingvistikos darbai.

6.	<i>Kompiuterinė lingvistika. Funkcinė gramatika.</i> Aptariamoms metodologinės ištakos, pabrėžiant tų kalbotyros kryptų radimosi poreikį. Supažindinama su <i>Praho generatyvine funkcinė gramatika</i> (Sgall ir kt.), Halliday'o funkcinė gramatika.
7.	<i>Sociolingvistika ir daugiakalbystė.</i> Aptariamas kalbos variantiškumas ir jį lemiantys socialiniai faktoriai. (W. Labovo ir kt. darbai).
8.	<i>Pragmatika.</i> Aptariamoms tokios priegos kaip mandagumo ir nemandagumo teorijos (Goffman'o darbai, Grice'o maksimos ir jų kritika, Brown'o ir Levison teorija, Culpeper'io nemandagumo modelis ir kt.).
9.	<i>Diskurso analizė.</i> Diskurso analizė lyginama su teksto lingvistika, kontrastine stilistika, retorikos tyrimais. Aiškinamos teksto funkcijos, teksto ir konteksto sąsajos, verbaliųjų ir neverbaliųjų aspektų sąveika tekstuose.
10.	<i>Kognityvinė kalbotyra.</i> Supažindinama su kognityvinės kalbotyros ypatumais ir prototipų teorija.
11.	<i>Psicholingvistika.</i> Aiškinama kalbos ir mąstymo sąveika, gimtosios ir užsienio kalbos įsisavinimas. Aptariami vaikų kalbos tyrimai ir jiems būdingi metodai.
12.	<i>Kalbotyros taikomieji aspektai.</i> Aptariamoms lingvistinių tyrimų praktinio taikymo sritys: kalbos mokymas, vertimas, kalbos planavimas ir politika, teisinė kalbotyra, dirbtinis intelektas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (privalomos literatūros analizė) ir darbas seminaruose – 50 % pažymio.

Egzaminas (kuriame atsakoma į paskaitose, seminaruose ir savarankiškai nagrinėtus kalbotyros teorijos ir istorijos klausimus) – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	McKinley, J. and Heath R. (eds.) <i>The Routledge Handbook of Research Methods in Applied Linguistics</i> . London; New York (N.Y.): Routledge, 2020.
2.	Litosseliti, L. (ed.) <i>Research Methods in Linguistics</i> . London; New York (N.Y.): Continuum, 2011.
3.	Aronoff, M. and Rees-Miller, J. <i>The Handbook of Linguistics</i> . John Wiley, 2017.
4.	Allen, K. <i>The Oxford Handbook of the History of Linguistics</i> . Oxford: Oxford University Press, 2013.
5.	Čermak, F. Kalbos tyrimo metodai. In.: <i>Darbai ir Dienos</i> , Nr. 10(19), 1999, 233–276.
6.	Harris, Z. S. <i>Structural linguistics</i> . University of Chicago Press, 1960. Prieiga per internetą: https://archive.org/details/structurallingu00harr
7.	Ivič, M. <i>Lingvistikos kryptys</i> , Mintis, 1973.
8.	Lyons, J. <i>Language and Linguistics: An Introduction</i> , Cambridge University Press, 2002
9.	Steven E. Weisler S. E., Milekic S. <i>Theory of Language</i> . Massachusetts Institute of Technology, 1999. http://www.theoryoflanguage.com/index.html
10.	Radford, A. <i>Transformational Grammar</i> . Cambridge, 1988.
11.	Ungerer, F., Schmid, H.-J. <i>An Introduction to Cognitive Linguistics</i> , Longman, 1996.
12.	Biber, D., Conrad S., Reppen R., <i>Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use</i> , Cambridge University Press, 1998.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bloomfield, L. <i>Introduction to the Study of Language</i> . New York, 1914. Prieiga per internetą: https://archive.org/details/introductiontost00bloo
2.	Girdenis, A. <i>Teoriniai lietuvių fonologijos pagrindai</i> , Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2003.
3.	Hjemslevas, L. <i>Kalba: Įvadas</i> . Vilnius, 1995.
4.	Kager, R. <i>Optimality theory</i> . Cambridge, 1999.
5.	Sapir, E. <i>Language: An introduction to the study of speech</i> . New York, 1921. Prieiga per internetą: http://www.gutenberg.org/ebooks/12629
6.	Saussure, F. De, <i>Course in general linguistics</i> . New York, 1959. Prieiga per internetą: https://archive.org/details/courseingenerall00saus
7.	Trubetzkoy, N. S. <i>Principles of Phonology</i> . Berkeley, 1969 arba Trubetzkoy, N. <i>Grundzüge der Phonologie</i> . Göttingen, 1977.
8.	Vykypel B. <i>Hjemslevo glosematika ir baltų kalbų fonologija</i> . Vilnius, 2005.

9.	Hopper P.J., Traugott E., <i>Grammaticalization</i> . Cambridge, 2003.
10.	Haiman, J. Iconicity // Asher R.E. (ed.), <i>The Encyclopedia of Language and Linguistics</i> , Oxford, 1994, p. 1629–1633
11.	Lakoff, G., <i>Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind</i> , Chicago, 1987.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Jūratė Ruzaitė	VDU	Prof. dr.	jurate.ruzaitė@vdu.lt
2.	Grasilda Blažienė	LKI	Prof. dr.	grasilda.blaziene@lki.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Padalinys
FLG9006	5	Vilniaus universitetas	Šiaulių akademijos Regionų plėtros institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

LEKSINĖ SEMANTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

LEXICAL SEMANTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	0,5
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Leksinės semantikos studijų dalyko objektas yra kalbos leksinių vienetų turinys, semantiniai ryšiai ir struktūros. Studijų pagrindą sudaro fundamentalių semantikos sąvokų samprata: reikšmės, koncepto, kategorizacijos, konceptualiosios metaforos, leksinės sistemos. Analizuojama leksinių semantinių sistemų geografinė bei kultūrinė determinacija, kalbų pasaulėvaizdžio specifika. Laikomasi teorinės kognityvinės lingvistikos koncepcijos. Svarią studijų dalį sudaro semantinės analizės metodų studijos ir jų praktinis taikymas.

Anotacija anglų kalba

The course aims at the analyses of the meaning of lexical items, their semantic relationships and structures. The backbone of the course consists of the main conceptual items, such as meaning, sense, referense, category, metaphor, etc. A special attention is given for the methods of semantic analyses.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Išklausę kursą, doktorantai:

- susidarys argumentuotą pagrindinių semantikos sąvokų sampratą (reikšmės, koncepto, metaforos, semantinio ryšio, semantinės grupės);
- susipažins su pasaulio atspindėjimo leksinėje sistemoje principais ir ypatybėmis;
- suvoks leksinės semantinės sistemos struktūrą;
- įgis semantinės analizės įgūdžių, ypač taikant tekstynų lingvistikos metodus, skaitmeninius kalbos išteklius ir jiems analizuoti skirtą programinę įrangą.

Dalyko tikslai

Kalbos leksinio lygmens studijos. Susipažinimas su leksinių vienetų turinio samprata kognityvinės lingvistikos paradigmoje. Susipažinimas su pasaulio kategorizacijos leksinėje sistemoje ypatybėmis, kalbų leksinių semantinių sistemų specifika, žodžio semantinės struktūros interpretacija. Susipažinimas su leksinės sistemos struktūra: nuo sememos iki semantinių laukų. Susipažinimas su reikšmių, žodžių, semantinių grupių aprašymo principais ir galimybėmis leksikografijos praktikoje.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Kalbos turinys: reikšminiai kalbos vienetai, kalbos vienetų reikšmės ir kalbančiųjų sąmonės turinys, pagrindinės reikšmės koncepcijos; reikšmės, sąvokos, koncepto ir prasmės gretinamoji analizė.

Leksikografinis reikšmės modelis: struktūrinė ir kognityvinė definicija, žodžio semantinė struktūra, žodžio semantinė analizė; paradigmminio ir sintagminio metodų taikymas.

Metaforos samprata: konceptualioji metafora *versus* tradicinė metafora; palyginamoji metaforų analizė.

Leksinė semantinė sistema: struktūra ir vidiniai ryšiai, leksinės semantinės grupės; leksikografinių šaltinių ir semantinių grupių aprašų analizė.

Kalbų leksinių semantinių sistemų savitumas: geografinė ir kultūrinė pasaulio kategorizacijos determinacija kalboje.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (privalomos literatūros analizė) ir darbas seminaruose – 50 % galutinio pažymio.

Referato pasirinkta apibendrinta dalyko tema parengimas ir gynimas – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Aitchison, J. <i>Words in the Mind: An Introduction to the Mental Lexicon</i> , Oxford-New-York, 1994.
2.	Andersen J. T., Carter P. M. <i>Languages In The World: How History, Culture, and Politics Shape Language</i> . United States: John Wiley & Sons Inc, 2016.
3.	Baldauf, Ch. <i>Metapher und Kognition: Grundlagen einer neuen Theorie der Alltagsmetapher</i> , Perter Lang, 1997.
4.	Bromhead H. <i>Landscape and Culture – Cross-linguistic Perspectives</i> . Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2018.
5.	Gudavičius, A. <i>Greitinamoji semantika</i> , ŠU leidykla, 2007.
6.	Jakaitienė, E. <i>Leksinė semantika</i> , Mokslas, 1988.
7.	Lakoff, G., Johnson M. <i>Metaphors We Live by</i> , 1984.
8.	Marcinkevičienė R. <i>Žodžio reikšmė. Žodynai ir tekstynai</i> , VDU leidykla, 2011.
9.	Saeed, J. I. <i>Semantics</i> . Blackwell Publisher Ltd, 2000.
10.	Wierzbicka, A. <i>Semantics: Primes and universals</i> , Oxford University Pres, 1996.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Boroditsky L. 2012. How the Languages We Speak Shape the Ways We Think: The FAQs. <i>The Cambridge Handbook of Psycholinguistics</i> . Cambridge: Cambridge University Press. 615–632.
2.	Gudavičius A. Žodžio semantinė struktūra nominacijos požiūriu. <i>Filologija 2013 (18)</i> . BMK leidykla. 2013, p. 70–84.
3.	Gudavičius A. Reikšmė, sąvoka, konceptas ir prasmė. <i>Res Humanitariae</i> , X. Klaipėdos universiteto leidykla, 2011, p. 108–119.
4.	Gudavičius A. <i>Etnolingvistika</i> , ŠU leidykla, 2009.
5.	Jakaitienė E. <i>Leksikologija</i> . Vilniaus universiteto leidykla, 2009.
6.	Krzyszowski T. P. <i>Angels and Devils in Hell</i> . Warszawa, 1997.
7.	Lakoff G., Turner M. <i>More Than Cool Reason. A Field Guide to Poetic Metaphor</i> . Chicago, 1989.
8.	Кобозева И. М. <i>Лингвистическая семантика</i> . Москва, 2004.
9.	Murphy M. L., Koskela A. <i>Key Terms in Semantics</i> . London, New York: Continuum International Publishing Group, 2010.
10.	Sharifian F. <i>Cultural Linguistics. Cultural conceptualisations and language</i> . Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2017.
11.	Вежбицкая А. <i>Язык. Культура. Познание</i> . Москва 1997.
12.	Вежбицкая А. <i>Понимание культур через посредство ключевых слов</i> . М., 2001.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Bronius Maskuliūnas	VU ŠA	Prof. dr.	bronius.maskuliunas@sa.vu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9007	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų; Lituanistikos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

DISKURSO ANALIZĖS KRYPTYS IR METODAI

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

APPROACHES TO DISCOURSE ANALYSIS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Šis dalykas skirtas filologijos mokslo krypties doktorantūros studijų programos studentams. Jo tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus tyrimams, paremtiems diskurso analize. Šio kurso metu daugiausia dėmesio skiriama: 1) diskurso analizės metodų įvairovei ir pagrindiniams principams; 2) išsamiam susipažinimui su pasirinktos diskurso analizės krypties metodologija, duomenų rinkimo ir analizės įrankiais bei būdais.

Anotacija anglų kalba

This subject is aimed at the students of doctoral studies in philology. The main purpose is to provide the theoretical and methodical foundations needed for research based on discourse analysis. This course overviews the broad variety of methodological approaches and research perspectives in discourse analysis and allows students to familiarize themselves with some methods in greater detail. The subject offers the possibility to gain the basic theoretical knowledge of the field in general and some specific empirical tools of the most relevant approaches.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas padeda kritiškai vertinti ir identifikuoti skirtingų diskurso analizės perspektyvų privalumus bei trūkumus. Jo metu studentai išmoksta pasirinkti aktualų tyrimo objektą ir sieti jį su diskurso analizės problematika, taikyti pasirinktam moksliniam tyrimui tinkamiausius diskurso analizės metodus, planuoti tiriamąjį darbą ir atskiras jo dalis pagal pasirinktą metodą, pasirinkti tinkamus duomenų rinkimo ir analizės įrankius, analizuoti ir interpretuoti skirtingus diskurso vienetus, strategijas, kalbinę ir nekalbinę raišką bei sieti tai su sociokultūriniu kontekstu.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – pažinti ir kritiškai įvertinti skirtingas diskurso analizės kryptis ir metodus, parinkti tinkamą metodą pasirinktam tyrimo objektui ir jį taikyti.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Pagrindinės temos:

1. *Diskurso analizės pagrindinės kryptys*. Apžvelgiama teorinių ir metodologinių perspektyvų įvairovė, pagrindinės mokyklos ir atstovai. Supažindinama su diskurso analizės istorija.
2. *Diskurso analizės ir teksto lingvistikos sąveika*. Aptariama diskurso samprata; sąsajos tarp teksto, konteksto ir diskurso; pristatomos teksto funkcijos iš Halliday and Hasan perspektyvos.
3. *Diskursas ir komunikacija*. Aptariamas situacijos kontekstas, socialiniai diskurso kūrimo ir suvokimo veiksniai. Analizuojamas diskurso unikalumas ir intertekstualumas, vertinami pragmatiniai aspektai.
4. *Sociokultūriniai diskurso aspektai*. Aptariamos sąsajos tarp diskurso ir visuomenės, analizuojamas diskursas kaip veiksmas.
5. *Multimodaliąjį diskurso analizę*. Aptariama diskurso verbalioji raiška ir vizualieji aspektai bei sąveika tarp jų.
6. *Kritinė diskurso analizė*. Diskursas analizuojamas siejant jį su galia, ideologija, socialinėmis problemomis. Aptariamas institucinis diskursas ir jam būdingi naratyvai.
7. *Diskurso analizės ir tekstynų lingvistikos sinergija*. Apžvelgiamos metodų derinimo galimybės ir ribos.
8. *Diskurso tipai*. Analizuojamas rašytinis, sakytinis ir elektroninis diskursas atsižvelgiant į teksto

multimodalią raišką.

9. *Pokalbio analizė*. Aptariamasis etnografinis metodas. Pristatomi transkribavimo principai. Analizuojama pokalbio struktūra ir turinys.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas – 50 %, egzaminas – 50 % galutinio pažymio

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Tannen, Deborah, Heidi E. Hamilton & Deborah Schiffrin. 2018. <i>The Handbook of Discourse Analysis</i> (Blackwell Handbooks in Linguistics). 2nd ed. John Wiley & Sons
2	Gee, James Paul & Handford, Michael (eds.) 2012. <i>The Routledge Handbook of Discourse Analysis</i> . London: Routledge
3	Jewitt, C., Bezemer, J. & O'Halloran, K. 2016. <i>Introducing Multimodality</i> . London: Routledge
4	Scollon, R. S. W. Scollon, R. H. Jones. 2012. <i>Intercultural Communication: A Discourse Approach</i> . Malden: Wiley-Blackwell.
5	Bednarek, M., J. R. Martin. 2010. <i>New Discourse on Language: Functional Perspectives on Multimodality, Identity, and Affiliation</i> . London: Continuum.
6	Jewitt, C. (ed.) 2011. <i>The Routledge Handbook of Multimodal Analysis</i> . Routledge.
7	Aijmer K., and A. B. Stenström (eds.). 2004. <i>Discourse Patterns in Spoken and Written Corpora</i> . Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
8	Biber, D. 1988. <i>Variation across Speech and Writing</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
9	Brown, P. and S. Levinson. 1994. <i>Politeness: Some Universals in Language Usage</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
10	Brown, G., and G. Yule. 1989. <i>Discourse Analysis</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
11	Crystal, D., and D. Davy. 1969. <i>Investigating English Style</i> . New York: Longman.
12	Fairclough, N. J. 1995. <i>Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language</i> . London: Longman.
13	Stenström, A.-B. 1994. <i>An Introduction to Spoken Interaction</i> . London and New York: Longman.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Gee, J. P., & M. Handford (eds.). 2014. <i>The Routledge Handbook of Discourse Analysis</i> . Routledge.
2	Gee, J. P. 2014. <i>An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method</i> . Routledge.
3	Gee, J. P. 2014. <i>How to do Discourse Analysis: A Toolkit</i> . Routledge.
4	Jones, R. H. 2012. <i>Discourse Analysis: A Resource Book for Students</i> . Routledge.
5	Reisigl, M. & Wodak, R. 2001. <i>Discourse and Discrimination. Rhetorics of Racism and Antisemitism</i> . London: Routledge.
6	Renkema, J. 2004. <i>Introduction to Discourse Studies</i> . Amsterdam: John Benjamins.
7	Johnstone, B. 2002. <i>Discourse analysis</i> . Malden: Blackwell.
8	Bhatia, V. 1993. <i>Analysing genre: Language Use in Professional Settings</i> . London & New York: Longman.
9	Georgakopoulou, A. & D. Goutsos. 2004. <i>Discourse Analysis: An Introduction</i> . 2nd ed. Edinburgh University Press.
10	Fairclough, N. J. 2001. <i>Language and Power</i> . 2nd ed. Harlow: Longman.
11	Schiffrin, D. 1994. <i>Approaches to Discourse</i> . Oxford: Blackwell.
12	Schiffrin, D., D. Tannen, and H. E. Hamilton (eds.). 2001. <i>The Handbook of Discourse Analysis</i> . Oxford: Blackwell.
13	Swales, J. M. 1990. <i>Genre Analysis: English in Academic and Research Settings</i> . Cambridge: Cambridge University Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Jūratė Ruzaitė	VDU	prof. dr.	jurate.ruzaitė@vdu.lt
2	Rūta Petrauskaitė	VDU	prof. habil. dr.	ruta.petrauskaite@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9008	5	Vilniaus universitetas	Šiaulių akademijos Regionų plėtros institutas	
		Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

TEKSTO LINGVISTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

TEXT LINGUISTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantai išplėtos teksto lingvistikos žinias apie tekstų tipus ir detalesnę jų klasifikaciją, analizės principus, koherenciją ir koheziją (siejimo priemonės ir būdus), teksto kodavimą (kūrimą) ir dekodavimą, teksto funkcijas, kontekstus ir ryšį su kitais tekstais. Įgytas teorines žinias gebės taikyti praktiškai: mokės visapusiškai analizuoti įvairių tipų ir stilių tekstus remdamiesi jų struktūra, kalbine raiška (kohezija), sąsajomis su kontekstu ir su kitais tekstais; mokės nustatyti, kiek teksto kalba motyvuota, kryptinga, pragmatiškai orientuota. Teorines išvalgas gebės tinkamai iliustruoti pavyzdžiais. Kurso metu bus patobulinti doktorantų kritinio ir analitinio mąstymo, diskutavimo, informacijos paieškos įgūdžiai.

Anotacija anglų kalba

Postgraduate students will expand their knowledge of text linguistics about the types of texts and their classification, principles of analysis, coherence and cohesion, creation and decoding, text functions, contexts and the relation to other texts. They will be able to apply their knowledge in practice: will be able to analyse various types of texts from the point of view of different perspectives referring to their structure, style, linguistic expression (cohesion), relations to the context and other texts; will be able to identify to what extent the language of a text is motivated, purposeful, pragmatically focused. They will be able to suitably illustrate theoretical insights with examples. During the course postgraduate students' skills of critical and analytical thinking, discussing, searching for information will be developed.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Daugeliu atveju doktorantų temos siejasi su tekstais, todėl labai svarbu suvokti teksto kaip sudėtingiausio kalbos lygmens reikšmę ir svarbą jį sudarančių smulkesnių kalbos vienetų analizei. Šio kurso metu doktorantai ne tik įgis naujų teorinių ir metodologinių žinių, bet ir gebėjimų visa tai pritaikyti praktiškai tiek skaitydami ir analizuodami įvairių tipų ir stilių tekstus, tiek ir juos kurdami. Dalykas aktualus ir kaip mokslininko asmenybę ir jo perkeliamuosius analitinius gebėjimus ugdanti priemonė.

Dalyko tikslai

Išplėtoti teksto lingvistikos žinias ir išugdyti gebėjimus

- aptarti teksto svarbiausius tekstualumo požymius, tekstų tipus;
- suvokti tekstų klasifikavimo, užkodavimo ir dekodavimo principus bei etapus;
- analizuoti įvairių tipų tekstų struktūrą, siejimo priemones, aptarti stilistikos ypatumus;
- paaiškinti komunikacijos akto dalyvių vaidmenį, nustatyti, kiek kalba motyvuota, kryptinga, orientuota į adresatą;
- aptarti teksto ryšį su kitais tekstais ir kontekstais.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Teksto lingvistika: teksto lingvistikos ištakos, santykis su kitais mokslais.

II tema. Teksto samprata. Tekstualumo kriterijai (teksto požymiai). Kohezija ir koherencija. Leksinė, gramatinė, leksinė-gramatinė kohezija. Koneksija, konektoriai. Aktualioji skaida (rema, tema). Teksto siejimo priemonių atranka. Stilistinė teksto charakteristika.

III tema. Tekstų klasifikacija. Tipologijos problema, kriterijų paieška. Žanras ir tekstas. Tekstų tipai. Monologas, dialogas, polilogas. Sakytinio ir rašytinio teksto specifika.

IV tema. Teksto struktūra. Pastraipa, sintaksinė pilnatis, frazė, skyrius ir kt.

V tema. Kalbos funkcijos. Teksto funkcijos. Teksto organizavimas pagal funkcijas.
 VI tema. Komunikacija ir bendravimas. Komunikacijos proceso modelis. Adresantas (kalbėtojas, autorius) ir adresatas (klaustytojas, skaitytojas). Teksto kodavimas (kūrimas). Teksto suvokimas, dekodavimas, interpretavimas. Šnekos aktas.
 VII. Stipriosios teksto pozicijos. Antraštė. Erdvė, laikas, veikėjas.
 VIII tema. Tekstas ir kontekstas, jų sąveika. Konteksto samprata. Kontekstų rūšys. Foninės žinios. Potekstė. Intertekstualumas (intertekstai, paratekstai ir kt.). Tekstų tyrimo aspektai.

Studijų metodai: *probleminė prieiga, literatūros skaitymas ir analizė, diskusija, individualios konsultacijos, informacijos paieškos užduotys.*

Studijų pasiekimų vertinimas

Darbas seminaruose – 50 proc. (vertinamas pasirengimas atsakyti į seminare aptariamus klausimus; skirtų užduočių atlikimas; aktyvumas diskutuojant), egzaminas (rašto darbas) – 50 proc. (vertinamas gebėjimas nurodytais aspektais savarankiškai išanalizuoti rašytinį tekstą, mokamai pasirinktus teorinius dalykus tinkamai iliustruoti pavyzdžiais; vertinamas gebėjimas apibendrinti, teiginių pagrįstumas, minties raiška, kalbos taisyklingumas, įforminimas).

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Carter R., Goddard A., Bowring M. <i>Working with texts: A Core Book for Language Analysis</i> . London, New York: Routledge 2001 (1997, 2008).
2.	Česnulienė V. <i>Gramatinė ir leksinė gramatinė kohezija mokslinio ir publicistinio stiliaus tekstuose</i> . Daktaro disertacija. Vilnius: Edukologija, 2012.
3.	De Beaugrande R., Dressler W. U. <i>Introduction to text linguistics</i> . London, New York: Longman, 1981.
4.	Dijk A. V. <i>Text and Context. Explorations in the Semantics and Pragmatics of Discourse</i> . London, New York: Longman, 1977 (1992).
5.	Forey G., Thompson G. (ed.). <i>Text type and texture</i> . London: Oakville, 2009.
6.	Halliday M. A. K., Hasan R. <i>Cohesion in English</i> . Harlow: Longman, 2005 (1976).
7.	Halliday M. A. K. <i>Linguistic studies of text and discourse</i> . A&C Black, 2006.
8.	Halliday, M. A. K., Webster J. J. <i>Text linguistics. The How and Why of Meaning</i> . London: Equinox, 2014.
9.	Marcinkevičienė R. <i>Žanro ribos ir paribiai. Spaudos patirtys</i> . Vilnius: Versus aureus, 2008.
10.	Vaskelienė J. <i>Trumpas teksto lingvistikos žinynas</i> . Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2007.
11.	Widdowson H. G. <i>Text, Context, Pretext: Critical Issues in Discourse Analysis</i> . Oxford: Blackwell, 2004.
12.	Филиппов, К. А. (2007). <i>Лингвистика текста</i> . Издательство Санкт-Петербургского университета, 2007 (2003).
13.	Валгина Н. С. <i>Теория текста</i> . Москва: Изд-во МГУП «Мир книги», 1998. Elektroninė versija (2002): http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook029/01/index.html

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bartas S. <i>Teksto malonumas</i> . Vilnius: Vaga, 1991.
2.	Barzdžiukienė L. D. <i>Tekstas: samprata, komponavimas, funkciniai stiliai</i> . Kaunas: Technologija, 2003.
3.	Daujotytė V. <i>Tekstas ir kūrinys</i> . Vilnius: Kultūra, 1998.
4.	Holvoet A., 2003, Aktualiosios skaidos problemos. <i>Sintaksinių ryšių tyrimai. Lietuvių kalbos gramatikos darbai 1</i> . Vilnius, 2003, 79–98.
5.	Iser W. Teksto ir skaitytojo tarpusavio sąveika. <i>Knygotyra</i> 43, 2004, 1–8.
6.	Jakobson R. Lingvistika ir poetika. <i>Baltos lankos</i> 18/19, 2004, 5–49.
7.	Jurgutienė A. Dialogas su tekstu. <i>Lituanistica</i> 4 (56), 2003, 79–88.
8.	Koženiauskienė R. Intertekstualumas: referencija, tariamas dialogas ir kitos stilistinės raiškos formos. <i>Lietuvių kalba</i> 1, 2007. http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/article/view/2/123
9.	Koženiauskienė R. Manipuliavimas antraštėmis: teksto ir konteksto opozicija. <i>Respectus</i>

	<i>philologicus</i> , 2009, 16(21) A, 50–56.
10.	Marcinkevičienė R. Kalbos ir teksto atmainas įvardijančių terminų problemos. <i>Terminologija</i> 11, 2004, 7–30.
11.	Melninkova I. <i>Intertekstualumas: teorija ir praktika</i> . Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2003.
12.	Nauckūnaitė Z. Argumentavimas tekstų tipų sistemoje. <i>Žmogus ir žodis</i> 7 (1), 2005, 17–21.
13.	Pilka A. Presupozicijos svarba teksto prasmės aiškinimui. <i>Žodžiai ir prasmės</i> I, 1991. Vilnius: Mokslas, 93–102.
14.	Salkie R. <i>Text and discourse analysis</i> . London, New York: Routledge, 1995. https://docs.google.com/file/d/0B0c54RghLyIwQUpBRWNfTjhNelU/edit
15.	Searle J. R. <i>Expression and meaning. Studies in the theory of speech acts</i> . Cambridge university press, 1979.
16.	Sirtautas V. Iš teksto teorijos. Sirtautas V., Petkevičienė R., Grenda Č. <i>Rinkiniai kalbotyros straipsniai</i> . Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2001, 44–57.
17.	Sirtautas V. Lokacija ir tekstas. Sirtautas V., Petkevičienė R., Grenda Č. <i>Rinkiniai kalbotyros straipsniai</i> . Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2001, 57–63.
18.	<i>Teksto charakteristika</i> . Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2000.
19.	Vaskelienė J. Kontekstų tipai ir sąveika (Danutės Kalinauskaitės Niekada nežinai). <i>Žmogus ir žodis</i> 11 (1), 2009, 91–97.
20.	Vaskelienė J. Romualdo Granausko „Šv. Paulina“: tekstas ir kontekstas. <i>Acta Humanitarica Universitatis Saulensis</i> 22: <i>Šventieji ir nelabieji kultūroje</i> . 2015, 207–224.
21.	Vaskelienė J. Rašytinio teksto aktualioji sakinio skaida. <i>Žmogus ir žodis</i> 17(1), 2015, 87–99.
22.	Vaskelienė J. Romualdo Granausko esė „Dvylika juodvarnių, apie Daukantą lakstančių“ kohezijos ypatumai. <i>Linguistica Lettica</i> 26. 2018, 299–322.
23.	Župerka K. <i>Stilistika</i> . Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2012.
24.	Župerka K. <i>Reklamos tekstas pragmatika, stilius, kalba</i> . Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2008.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Jolanta Vaskelienė	VU	doc. dr.	jolanta.vaskeliene@sa.vu.lt
2.	Rūta Petrauskaitė	VDU	prof. habil. dr.	ruta.petrauskaitė@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Padalinys
FLG8005	5	Vilniaus universitetas	Šiaulių akademijos Regionų plėtros institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

MENINĖS KALBOS POETIKA LITERATŪROS IR KITUOSE DISKURSUOSE

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THE POETICS OF ARTISTIC LANGUAGE IN LITERARY AND OTHER DISCOURSES

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1,5
Seminarai	1
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba

Meninės kalbos poetika nagrinėjama kaip vienas esminių literatūros ir kitų diskursų supratimo ir interpretacijos elementų. Poetikos sampratai pasitelkiamos skirtingos autorinės koncepcijos, skirtinga šios sąvokos vartoseną, metodologinis traktavimas. Literatūros poetika nagrinėjama per sąveiką su mitologijos, religijos, lingvistikos, didaktikos ir kitų menų diskursais. Nagrinėjama specifinė šiems diskursams priklausančių tekstų poetika, aktualizuojant literatūrinio diskurso reikšmingumą konkrečiu atveju. Atliekamas teorinis tam tikros poetikos problematikos tyrimas, juo remiantis – praktinė tekstų analizė.

Anotacija anglų kalba

Poetics of artistic language is analysed as one of the key elements of perception and interpretation literary and other discourses. Different conceptions of various authors are employed to understand the concept of poetics, its usage and methodological approaches. The poetics of literature is analysed through an interaction with mythological, religious, linguistic, didactic or other artistic discourses. Specific poetics of the texts belonging to these discourses is investigated by analysing the importance of the literary discourse in every concrete case. A theoretical research into some problems of poetics is conducted, and on the basis of it a practical analysis of texts is carried out.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Meninės kalbos poetika dalyko studijose perteikiama ir įsisavinama kaip vienas reikšmingiausių elementų literatūros ir kitų jai artimų diskursų perskaitymui, supratimui, aiškinimui, interpretacijai. Kursas aktualus kaip galimybė praplėsti ir pagilinti šio srities klausimų suvokimą, inicijuojant ir naujų su poetika susijusių problemų kėlimą. Skirtingus poetikos aspektus, konceptus ir problematiką nagrinėjant hermeneutiniu, fenomenologiniu, sociologiniu, naujojo istorizmo bei semiotiniu pagrindu, sudaroma galimybė didesnį dėmesį skirti konkrečiam teoriniam temos akiračiui, kuris aktualus doktoranto mokslinių interesų laukui, disertacijos temai. Kurso metu pateikiant platesnį tam tikrų poetikos koncepcijų bei temų akiratį (metaforos, komizmo, ritmo, žanro, stiliaus ir kita poetika), detalesnė klausimų detalesnė analizė atliekama atsižvelgiant į doktoranto disertacijos temą. Nagrinėjami ir paties doktoranto pasiūlyti tekstai. Kursas svarbus ne tik dėl literatūros, bet ir dėl kitų jai artimų, metonimiškai susijusių arba paralelinių diskursų poetikos: mitologija, religija, didaktika, lingvistika, skirtingi menai ir kt. Nagrinėjama ir šių diskursų įtaka literatūros poetikai ir literatūrinės poetikos reikšmingumas konkretaus žanro, pavyzdžiui, pamokslo ar spektaklio, atveju.

Kurso studijų pradžioje pateikiant platųjį temų ir potemių vaizdą, konkrečiu studijų ir atsiskaitymo atveju programa ir užduotys yra patikslinamos, siaurinamos, sudarant galimybę aktualizuoti mokslinius doktoranto poreikius.

Dalyko tikslai

- 1) Pagilinti ir išplėsti pažintį su klasikinėmis moderniosiomis bei šiuolaikinėmis poetikos sampratomis bei autorinėmis koncepcijomis, jas nagrinėjant hermeneutikos, fenomenologijos, naujojo istorizmo klausimų akirtyje, literatūros sociologijos bei semiotikos principais.
- 2) Meninės kalbos poetiką įsisavinti kaip išskirtinį literatūros teksto ir kūrinio elementą, gebant jį analizuoti konkrečioje literatūroje, aktualizuojant estetinių ir lingvistinių, istorinių bei teorinių ir kitų dėsningumą sąveiką su konkrečiu tekstu kalba.
- 3) Analizuojant pasaulio ir lietuvių literatūros (ir kultūros) pavyzdžius, atskleisti literatūros ir kitų tekstų poetinių strategijų įvairovę.

- 4) Suprasti religijos, filosofijos, mitologijos, muzikos, teatro, retorikos, didaktikos, lingvistikos ir kitų diskursų dalyvavimą literatūros poetikos procese, konkrečius literatūros tekstus gebant analizuoti šio dialogiškumo ar intertekstualumo pagrindu.
- 5) Įsisavinti literatūrinės poetikos reikšmingumą skirtingų menų, religiniam, kultūriniam, socialiniam, didaktikos, lingvistikos ir kitiems diskursams, tam tikrus šių diskursų tekstus gebant analizuoti specifinės ir literatūrinės poetikos principais.
- 6) Literatūros ir kitų diskursų poetikos analizei taikyti konkrečias autorines koncepcijas, teorinius ir metodologinius principus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I. Poetikos (ir diskurso) sampratos ir apibrėžtys. Estetinės minties indelis į poetikos apibrėžtis, žanro ir tipologijos, stiliaus ir ritmo, vaizdo ir kiti poetikos klausimai nagrinėjami hermeneutikos bei fenomenologijos teoriniu pagrindu, aktualizuojant diskurso sąvoką ir jos santykį su poetika. Nagrinėjamos literatūros ir kitų diskursų didaktinės strategijos nuo Antikos iki šių dienų, labiau išryškinant Apšvietos laikotarpio specifinius bruožus. Įtraukiamosios paskaitos ir seminaro metu nagrinėjama mokslinė ir grožinė literatūra, rengiami pranešimai, refleksijos, pristatymai.

II. Metafora ir simbolis kaip poetikos problema. Aktualizuojant antikinės, viduramžiškos ir bendrai istorinės metaforos bei simbolio sampratos raidą, nagrinėjama šiuolaikinio požiūrio sklaida, metaforos ir simbolio kaip poetikos elementų specifika konkrečiuose literatūros ir kitų diskursų tekstuose. Seminaro (individualaus savarankiško darbo), kūrybinės užduoties metodais nagrinėjama mokslinė ir grožinė literatūra, numatomas rašto darbas seminaro metu arba šio poetikos aspekto analizė platesnės temos kontekste (pagrindinis rašto darbas).

III. Didaktinės ir estetinės teksto intencijos. Nagrinėjamas šių strategijų įtampų laukas ir santykio variantai. Moralo (didaktinės tezės) poetika ir pavyzdžio retorika analizuojami kaip pamatinės didaktinio teksto poetikos priemonės. Semiotinis požiūris į verbalinį ir vizualų didaktinį tekstą. Paskaitos, seminaro ir diskusijų metodais nagrinėjama mokslinė ir grožinė literatūra.

IV. Literatūrinė komunikacija ir kitų diskursų poetika. Literatūros ir kitiems kultūros tekstams būdinga komunikacijos poetika nagrinėjama literatūros sociologijos principais. Organizuojama įtraukiamoji paskaita, seminaras, iš šios temos numatant ir pagrindinį rašto darbą.

V. Komizmo (juoko) kultūra ir poetika literatūroje ir kituose diskursuose. Komizmas pristatomas kaip vienas reikšmingesnių poetikos aspektų, žvelgiant diskursyvinio modernizmo požiūriu. Plačiau nagrinėjama tragikomizmo, žaidimo ir karnavalo poetika, ironijos ir grotesko istorija bei šiuolaikinė samprata. Seminare numatoma nagrinėti vieną arba du komizmo aspektus, žodžiu atliekant pasirinkto teksto analizę.

VI. Vaikų ir jaunimo literatūros poetikos repertuaras. Temai atskleisti daugiausia nagrinėjama adresato įtaka poetikai ir adresanto įsipareigojimai vaikų ir jaunimo literatūros diskurse. Analizuojama vaikystės semiotika pasaulinėje ir lietuvių literatūroje. Studijos vykdomos seminaro, netradicinės užduoties, diskusijos metodais.

VII. Šiuolaikinės mitopoetikos ir teopoetikos koncepcijos. Aktualizuojant religijos, mito ir literatūros dialogą, per įtraukiamąją paskaitą, seminarą aptariami tokie temos aspektai kaip Biblijos ir poezijos dialogas, Bažnyčios tėvų ir (viduramžių) mistikos poetika ir jos tradicija literatūroje, šventųjų gyvenimo poetika ir šventųjų vaizdavimas literatūroje, pamokslo ir homilijų poetika ir kt.; simbolio, archetipų ir ritualų kalba skirtingų diskursų mitopoetikoje. Žodžiu arba raštu per seminarą nagrinėjamas pasirinktas mitologijos, teologijos ar literatūros tekstas, ruošiami pranešimai.

VIII. Didaktika postmodernioje epochoje. Įtraukiamosios paskaitos ir seminaro metu nagrinėjamos tradicinės ir naujosios didaktikos poetikos formos.

IX. Literatūros ir kitų menų poetika. Aptariama muzikos poetikos specifika ir jos apraiškos literatūrinėje poetikoje (ritmas ir kiti klausimai, garso meno samprata ir modernioji poezija). Kita potėmė – vaizduojamojo meno poetika ir vizualumas poezijoje (vaizduojamasis menas ir literatūros diskursas, vaizdas ir žodis, vizualumas ir poetinė kalba). Istorinė teatro ir dramos sąveika nagrinėjama parodant jos reikšmingumą literatūrinės ir teatrinės poetikos tyrimams (sąlygiškas ir eksperimentinis teatras, postdraminio teatro ir dramos kalba ir kt.). Kino ir literatūrinės kalbos bendrumas bei specifika nagrinėjami per kino filosofijos prizmę, juslių kalbos poetiką ir kt. Seminare žodžiu atliekama detalesnė pasirinkto diskurso ir tam tikro teksto (tekstų) poetikos analizė.

Studijų pasiekimų vertinimas

50 proc. – analitinis tiriamasis rašto darbas arba du darbai, kurių temas doktorantas formuluoja pagal dalyko programą ir turinį, paskaitų ir seminarų temas, derindamas su dėstytoju. Už dalyką esant atsakingoms dviem dėstytojoms, paprastai rašomi du rašto darbai. Tačiau numatomas ir vienas, abiem kurso dalims

temiška integralus rašto darbas. Rašant du darbus, abu vertinami tolygiai. Jei rašomas vienas darbas, jį skaito ir vertina abi dėstytojos.

50 proc. – seminarinio darbo vidurkis, į šį vertinimą įtraukiamas ir aktyvus dalyvavimas paskaitose, pasiruošiant nurodytoms užduotims. Seminarų planai atsiunčiami kartu su dalyko programa, tačiau temos gali būti tikslinamos per pirmąsias paskaitas, atsižvelgiant į doktoranto mokslinius interesus, numatomą darbo pasidalinimą ir kitas aplinkybes. Abiejų dėstytojų vadovaujamas seminarinis darbas į vertinimą įtraukiamas tolygiai.

Esant reikalui paskaitos, seminarai ir konsultacijos organizuojamos nuotoliniu būdu.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bachtinas M. <i>Autorius ir herojus: estetikos darbai</i> , Aidai, 2002.
2.	Buckley I. <i>Retorikos tradicija XIX amžiaus lietuvių literatūroje</i> , Versus Aureus, 2006.
3.	Derrida J. <i>Apie gramatologiją</i> , Baltos lankos, 2006.
4.	Gadamer H. G. <i>Istorija. Menas. Kalba</i> , Baltos lankos, 1999.
5.	Greenblatt S., „Culture“, Lentricchia F., McLaughlin T. (eds.). <i>Critical Terms for Literary Study</i> , University of Chicago Press, 1995.
6.	Greimas A. J. <i>Struktūrinė semantika. Metodo ieškojimas</i> , Baltos lankos, 2005.
7.	Greimas A. J. <i>Apie viską ir nieką. Žmogus, visuomenė, kultūra</i> . VU leidykla, 2020.
8.	Jampolskij M. <i>Kalba – kūnas – įvykis: kinas ir prasmės paieškos</i> , Mintis, 2011.
9.	Kayser W. <i>Das sprachliche Kunstwerk</i> , Francke, 1956.
10.	Krūminienė J. „Myth and Christian Doctrine: Interactive Perspectives“ // <i>Tekstai ir kontekstai: transformacijų sklaida</i> , 2008, t. 2.
11.	Kuschel K. J. „Kelyje į teopoetiką“. Prieiga per internetą: http://hu.su.lt/bylos/fakultetai/humanitarinis/litk/jakaite_nagliuviene_literatura_ir_teologija_2008.pdf .
12.	Lehmann H. T. <i>Postdraminis teatras</i> , Menų spaustuvė, 2010.
13.	Lotmanas J. <i>Kultūros semiotika</i> , Baltos lankos, 2004.
14.	Maingueneau D. <i>Literatūros kūrinių kontekstas: sakymas, rašytojas, visuomenė</i> , Baltos lankos, 1998.
15.	Montgomery Robert L. <i>The Reader's Eye: Studies in Didactic Literary Theory from Dante to Tasso</i> , University of California Press, 1979.
16.	<i>Muzika kaip kultūros tekstas: naujausios muzikologijos antologija</i> , Apostrofa, 2007.
17.	Nastopka K. <i>Literatūros semiotika</i> , Baltos lankos, 2010.
18.	Nastopka K. <i>Reikšmių poetika: semiotikos bandymai</i> , Baltos lankos, 2002.
19.	Ricoeur P. <i>Egzistencija ir hermeneutika: interpretacijų konfliktas</i> , Baltos lankos, 2001.
20.	Ricoeur P. <i>Interpretacijos teorija: diskursas ir reikšmės perteklius</i> , Baltos lankos, 2000.
21.	Satkauskytė D. <i>Lietuvių poezijos kalbinė savimonė: raidos tendencijos</i> , LLTI, 1996.
22.	Vaitkevičiūtė V. <i>LDK katalikiškas Baroko pamokslas: tarp ars vivendi ir ars moriendi</i> , LLTI, 2006.
23.	Vorgimler H. <i>Naujasis teologijos žodynas</i> , Katalikų interneto tarnyba, 2003.
24.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos</i> , VPU leidykla, 2006.
25.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos: konceptualioji kritika</i> , LLTI, 2010.
26.	Žvirgždas M. <i>Regimybės atspindžiai: vizualumo poetika Alfonso Nykos-Niliūno kūryboje</i> , LLTI, 2009.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Baliulė I., Brazauskas N., Jakaitė D., Maskuliūnienė Dž. <i>Žmogaus ir epochos vaizdavimas literatūroje</i> , ŠU leidykla, 2012.
2.	Brown P. <i>Šventųjų kultas: jo atsiradimas ir vaidmuo lotyniškoje krikščionybėje</i> , Aidai, 1999.
3.	Brūzgienė R. „Muzikinis periodas kaip intonacinė – muzikinė teksto struktūra“. Prieiga per internetą: http://www.kalbos.lt/zurnalai/05_numeris/06.pdf
4.	Daujotytė V. <i>Mažoji lyrikos teorija</i> , Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005.
5.	Dinzelbacher P. (sud.) <i>Europos mentaliteto istorija: pagrindinių temų apybraižos</i> , Aidai, 1998.
6.	Jakaitė D. „1930-ieji – šventojo Augustino metai Lietuvoje“. Šv. Augustinas: tradicijos, kontekstai, interpretacijos, VU leidykla, 2006.
7.	Jakaitė D. „Literatūros mokslas ir teologija: dialogiško santykio realijos ir krikščioniškos mistinės tradicijos laukas“. <i>Literatūra</i> , 2011, nr. 53.

8.	Jauss H. R. <i>Ästhetische Erfahrung und literarische Hermeneutik</i> , Fink, 1977.
9.	Kačerauskas T. <i>Filosofinė poetika</i> . Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2006.
10.	Kavolis V. <i>Žmogus istorijoje</i> , Vaga, 1994.
11.	Maskuliūnienė Dž. <i>Peldų takais</i> . Lietuvių vaikų literatūros tyrinėjimai, ŠU leidykla, 1997.
12.	Mejerhold V. <i>Apie teatrą</i> , Apostrofa, 2000.
13.	Nastopka K. <i>Lietuvių eilėraščių poetika: XX amžius</i> , Vaga, 1985.
13.	Šmitienė G. <i>Kalbėti kūnu: fenomenologinė Alfonso Nykos-Niliūno kūrybos studija</i> , LLTI, 2007.
14.	Sodeika T. <i>Filosofija ir tekstas</i> , Technologija, 2010.
15.	<i>Textsorten und literarische Gattungen</i> , E. Schmidt, 1983.
16.	Vaitkūnas G. <i>Švietimo epochos estetiškos kultūros metmenys</i> , Mintis, 1987.
17.	Warning R. (Hrsg.). <i>Rezeptionsästhetik: Theorie und Praxis</i> , Wilhelm Fink, 1975.
18.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos: chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams</i> , 2 d, LLTI, 2011.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Dalia Jakaitė	VU ŠA	Doc. dr.	dalia.jakaite@gmail.com
2.	Džiuljeta Maskuliūnienė	VU ŠA	Prof. dr.	dziuljeta.maskuliuniene@sa.vu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8006	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos katedra Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

TARPDALYKINĖ KOMPARATYVISTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

INTERDISCIPLINARY COMPARATIVE STUDIES

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1,0
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Tarpdalykinės komparatyvistikos kursas skirtas platesnėms literatūrologinėms studijoms – akcentuojami skirtingų kultūrų kontekstai, į juos inkorporuojant literatūros tekstus. Remiantis tradicine literatūrine komparatyvistika, akcentuojamas tarpdalykinis aspektas, ieškant paralelių tarp menų (dailės, muzikos, kino) ir literatūros, tarp literatūrologijos ir kitų mokslo sričių (filosofijos, psichologijos). Pasitelkus naujausius literatūros tyrinėjimų metodus, minėtų sąsajų ieškoma praktiškai, analizuojant įdomiausius pasaulinės literatūros tekstus.

Anotacija anglų kalba

The course of interdisciplinary comparative studies is intended for the broader literary research; the most important thing here is to emphasize different contexts of different cultures at the same time having in mind literary texts. Traditional comparative studies of literature are of great importance too, but the most attention is being paid for interdisciplinary aspect – the parallels between different arts and literature, between literary research and other sciences (philosophy, psychology). All those relationships are being analysed with the help of the most modern methods of literary research.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Literatūrinė komparatyvistika išplečia studijuojančiųjų tyrimo lauką už nacionalinių literatūrų ribų, o tarpdalykinė komparatyvistika leidžia jiems peržengti menų ir mokslų kryptų ir sričių ribas, suprasti jų ryšius, ieškoti dialogo. Komparatyvistinis metodas atitinka šiuolaikinėje akademinėje erdvėje pripažintą tarpdiscipliniškumo principą, o nauji pasiekimai socialinių mokslų srityje siūlo kitaip pažvelgti į kultūros ir literatūros laukus, pritaikyti naujus – kelias mokslinių tyrimų sritis aprėpiančius – metodus.

Dalyko tikslai

Tarpdalykinė komparatyvistika siekia, kad doktorantai sugebėtų išvelgti sąsajas tarp įvairių meno ir mokslo sričių, įvertinti literatūros ar meno kūrinį įvairiuose kultūrinuose kontekstuose, analitiškai mąstyti atsižvelgiant į kultūrinės aplinkos poveikį literatūrinei kūrybai, kelti klausimus, suponuojančius naujus požiūrius į literatūrologijos tyrimo lauką.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

- Gėtės pasaulinės literatūros supratimas. Gėtės idėjos apie transnacionalinę kosmopolitinę intelektualią visuomenę, nukreiptos prieš stiprėjantį jo laikmečio nacionalizmą. Tolimesnis pasaulinės literatūros koncepcijos vystymasis, suponavęs tarptautinės komparatyvistikos atsiradimą.
- Komparatyvistika ir kontekstualumas. Kontekstus gali sudaryti skirtingų kalbų kūriniai arba kitų sričių tekstai – pavyzdžiui, teologijos, filosofijos, medicinos. Istoriniai, socialiniai, kultūriniai kontekstai ir įtakos. Intertekstualumo sąvoka.
- Etnologijos ir komparatyvistikos vystymosi paralelės. Etnologiniai mitų, religijų, pasakų ir kt. lyginamieji tyrinėjimai. Etnologinė *kultūros kaip teksto* koncepcija (Geertz, Clifford). Postkolonijinės studijos suteikia naujų impulsų antropologinei kryptčiai literatūros tyrinėjimuose: reflektuojami politinių dimensijų, galios, kolonijinės hierarchijos ir etnocentrizmo klausimai.
- Eurocentrizmo neigimas ir komparatyvistinės studijos. Siekis sukurti neeurocentrinį kanoną, Europos provincializacija (Chakrabarty, Dipesh). Globalizacijos procesai, kuriuos skatina interneto, leidžiančio integruoti video medžiagą, elektroninių knygų, tarptautinių leidyklų

vaidmuo.

5. Lyčių studijų ir komparatyvistikos ryšiai. Komparatyvistikos uždavinys – peržengti kalbų, nacijų, žanrų ribas. Konceptualių ribų peržengimas sieja lyčių studijas ir komparatyvistiką (Higonnet, Margaret).
6. Hibridiškumo koncepcijos svarba komparatyvistikai. Kultūrų ne kaip uždaru sistemų, o kaip dinamiškų ir atvirų darinių koncepcija. Literatūros žanrų ir kitų menų interakcija. Kultūrų hibridiškumo idėja atveria naujas perspektyvas temų, motyvų, globalių ir lokalių įtakų analizei. Hibridiškumas svarbus intermedialumo tyrinėjimams: dailės, fotografijos, muzikos, filmo sąveikoms su literatūros kūriniumi. Komiksų, komiksų romanų vaidmuo įvairiose kultūrose.
7. Migracija ir komparatyvistika. Daugiakultūriškumas migrantų literatūroje kaip komparatyvistinės analizės objektas.
8. Regioninė literatūra ir komparatyvistika. Įvairių šalių regionų kalbinis ir socialinis dialogiškumas. M. Bachtino visuomenės kaip socialinės kalbų, kultūrų, balsų įvairovės koncepcija. Dvikalbių autorių komparatyvistiniai tyrinėjimai (slovakų, vengrų, slovėnų, kroatų literatūra).
9. Literatūra ir vizualieji menai: metaforizuotos paralelės. Literatūra ir kinas: traktuočių analogijos ir priešpriešos. Kino filmo suvokimo būdai.
10. Literatūra ir muzika: kūrinų kompozicijos klausimas (R. Brūzgienės monografija). Verbalinė muzika, žodžių muzika, literatūros ir muzikos kūrinio lyginimo galimybės. Receptijos teorijos esminiai teiginiai ir jų reikšmė analizuojant muziką ir literatūrą.
11. Vertimo studijos. Originalo ir verstinio teksto opozicija. Svarbiausi vertimo studijų aspektai ir uždaviniai. Verstinio teksto „kalba“ nacionalinės kultūros kontekste.
12. Literatūra ir psichologija: teksto psichologijos aspektai. Kognityvinės poetikos perspektyvos.
13. Franco Moretti'o idėjos ir naujoji komparatyvistika. Nuotolinio skaitymo metodas ir sistemų teorijos analizuojant literatūros tekstą. Tinklo teorijos principai ir skaitmeninės humanistikos perspektyvos literatūrologijos lauke.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbas – 50%, egzaminas – 50% galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Zymner, Rüdiger/ Hölter, Achim (Hg.). Handbuch Komparatistik. Verlag J. B. Metzler, 2013.
2.	Corbineau-Hoffmann, Angelika. Einführung in die Komparatistik. Erich Schmidt Verlag, 2000.
3.	Zima, Peter. Komparatistik: Einführung in die vergleichende Sprachwissenschaft. Tübingen: Francke, 2011.
4.	Brūzgienė, Rūta. Literatūra ir muzika: paralelės ir analogai. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2004.
5.	Cognitive Literary Science, ed. M. Burke, E. T. Troscianko. Oxford University Press, 2017.
6.	Moretti, Franco. “Network Theory, Plot Analysis“, Literary Lab, Pamphlet 2, May 1 [prieiga internete: <litlab.stanford.edu>, 2011.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Baranova, Jūratė. Filosofija ir literatūra. Priešpriešos, paralelės, sankirtos. Tyto alba, 2006.
2.	Bernotienė, Gintarė. Menų sąveikos ieškojimai. Judita Vaičiūnaitė ir Leonardas Gutauskas. VDU leidykla, 2005.
3.	Kultūrų dialogai šiuolaikinėje lietuvių literatūroje: lyginamieji aspektai. Lituaništinės studijos. VPU leidykla, 2009.
4.	Vaizdas ir pasakojimas. Vilniaus dailės akademijos darbai. Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2002.
6.	XX amžiaus literatūros teorijos. VPU leidykla, 2006.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Sigita Barniškienė	VDU	Prof. dr.	sigita.barniskiene@vdu.lt
2	Indrė Žakevičienė	VDU	Doc. dr.	indre.zakeviciene@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Padalinys
FLG8007	5	Vilniaus universitetas	Šiaulių akademijos Regionų plėtros institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

LITERATŪRA IR FILOSOFIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

LITERATURE AND PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Kursas grindžiamas antikos laikus siekiančia literatūros ir filosofijos sąveika, šių diskursų priešprieša ir giminingumu. Kurso metu formuojamas ir atnaujinamas istorinis literatūros ir filosofijos dialogo supratimas, kurį pagrindžia antikos, romantizmo ir modernizmo autorių, jų teorijos ir meninės kūrybos studijavimas. Studijuojama ir lietuviškoji literatūros filosofijos tradicija nuo jos ištakų iki šių dienų. Šiuolaikinę, intersubjektyviai konstruojamą literatūros filosofijos tapatybę reprezentuoja trys požiūrio kryptys: žmogus, pasaulis ir poetika. Hermeneutika ir fenomenologija pristatoma kaip literatūros filosofijai parankiausia metodologija. Doktorantai įgyja kompetenciją literatūros kūrinių perskaityti filosofškai, apibūdinti ir aprašyti filosofinę kūrinių reikšmę, konkrečias dinamiškai kintančias literatūros filosofijos formas. Kursas lavina teorinio mąstymo kultūrą, analitinius ir lyginimo sugebėjimus. Studijų formos: įtraukiamoji paskaita, seminaras, konsultacija, savarankiškas darbas, rašto darbas.

Anotacija anglų kalba

The course is based on the interaction between literature and philosophy dating back to ancient times, the contrast and kinship of these discourses. The historical understanding of the dialogue between literature and philosophy is formed and updated during the course. This perception is based on the study of the authors of antiquity, romanticism and modernism, their theory and artistic creation. Part of the study is also dedicated to the Lithuanian tradition of literary philosophy from its origins to the present day. The modern, intersubjectively constructed identity of literary philosophy is represented by three approaches: man, the world, and poetics. Hermeneutics and phenomenology are presented as the most favourable methodology for literary philosophy. Doctoral students acquire the competence to read a literary work philosophically, to describe specific dynamically changing forms of literary philosophy. The course develops the culture of theoretical thinking, analytical and comparative skills. Study methods: inclusive lecture, seminar, consultation, independent work, written work.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Literatūra filosofija kaip tarpdisciplininių studijų dalykas leidžia naujai suprasti estetiškos minties reikšmę literatūros sampratai, atnaujina idėjinį ir poetinį literatūros kūrinių supratimą, sustiprina metodologinį literatūros analizės pagrindą, įgalina atpažinti istoriškai kintantį literatūros atvirumą filosofijai ir filosofijos – literatūrai, skatina ieškoti literatūros sąsajų su kitais diskursais ir išryškina literatūros kaip žodžio meno individualumą filosofijos, kitų diskursų atžvilgiu, ugdo analitinį ir kūrybišką doktorantų mąstymą.

Dalyko tikslai

Išugdyti doktorantų gebėjimą apibūdinti istorinį ir teorinį literatūros filosofijos pagrindą, gebėjimą kelti su istorine literatūros filosofijos raida susijusius klausimus, gebėjimą literatūros filosofiją mąstyti metodologiniu požiūriu, gebėjimą suprasti šiuolaikinį literatūros filosofijos pliuralizmą; išugdyti gebėjimą literatūros filosofijos požiūriu nagrinėti skirtingos epochos kūrinius, gebėjimą atpažinti ir apibūdinti filosofinę literatūros reikšmę ir poetinę filosofinio teksto reikšmę; išugdyti gebėjimą konkrečius literatūros filosofijos konceptus suvokti metonimiškai – kaip platesnės problematikos, kitų diskursų sąveikos dalį.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1 tema. Antikinė literatūros ir filosofijos dialogo tradicija: antikinei filosofijai būdingas literatūros (poezijos) supratimas, filosofinio mąstymo vieta antikinėje tragedijoje, antikos aktualumas moderniajai literatūros filosofijai. Temos teorija (filosofija) nagrinėjama istoriškai, šiuo požiūriu aprašoma pasirinkta

tragedija. Metodai – įtraukiamoji paskaita, seminaras, diskusija.

2 tema. Istorinė literatūros ir filosofijos santykio raida: tradicija iki romantizmo, literatūros filosofijos renesansas romantizmo epochoje, universalus romantinis romanas literatūros filosofijos požiūriu, ankstyvasis modernizmas. Aktualizuojama ir nagrinėjama temos teorija, analizuojami romantizmo epochos literatūra ir jos atgarsis modernizmo epochoje. Metodai – įtraukiamoji paskaita, seminaras, diskusija.

3 tema. Filosofija ir literatūros teorija: literatūros filosofija žanrų teorijos požiūriu, hermeneutikos ir fenomenologijos reikšmingumas literatūros filosofijai, literatūros filosofija ir kitos metodologijos, filosofijos įtaka literatūrai ir literatūros – filosofijai. Apmąstoma ir nagrinėjama temos teorija, šiuo požiūriu analizuojama klasikinio ir šiuolaikinio modernizmo poezija, filosofiniai tekstai. Metodai – įtraukiamoji paskaita, diskusija, seminaras.

4 tema. Lietuviškoji literatūros filosofijos tradicija: tradicijos ištakos ir šiuolaikiniai autoriai, ryškiausios koncepcijos ir tyrimo šaltiniai. Pristatoma ir nagrinėjama temos teorija, aktualizuojami tyrimo šaltiniai. Metodai – įtraukiamoji paskaita ir diskusija.

5 tema. Filosofinė žmogaus (subjekto), „kito“ ir dialogiškumo problema literatūroje, patirties reikšmingumas, kūno fenomenologija ir literatūra. Pristatoma ir nagrinėjama temos teorija, šiuo požiūriu analizuojama klasikinio ir šiuolaikinio modernizmo poezija. Metodai – įtraukiamoji paskaita ir seminaras.

6 tema. Filosofinė vaizduojamo pasaulio prasmė: daiktiško pasaulio filosofija literatūroje, kasdienio pasaulio fenomenologija, erdvės ir laiko filosofija literatūroje. Pristatoma ir nagrinėjama temos teorija, šiuo požiūriu analizuojama klasikinio ir šiuolaikinio modernizmo poezija. Metodai – įtraukiamoji paskaita ir seminaras.

7. Kūrinio poetika literatūros filosofijos požiūriu: filosofinė mimesio problema, metafora kaip literatūros filosofijos branduolys, ironijos filosofija literatūroje, vaizduotės ir žaidimo filosofija ir literatūra, struktūrinis-kompozicinis literatūros filosofijos aspektas. Pristatoma ir nagrinėjama temos teorija, šiuo požiūriu analizuojama klasikinio ir šiuolaikinio modernizmo poezija. Metodai – įtraukiamoji paskaita ir seminaras.

Studijų pasiekimų vertinimas

Seminarų analitinis darbas, įtraukiant ir savarankišką darbą, aktyvus dalyvavimas paskaitose – 50% galutinio pažymio. Rašto darbas, kuriame literatūros filosofijos požiūriu, įtraukiant tam tikros teorijos apmąstymą, nagrinėjamas pasirinktas literatūros kūrinys – 50% galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Aristotelis. <i>Rinktiniai raštai</i> , Mintis, 1990.
2.	Baranova J. <i>Filosofija ir literatūra: priešpriešos, paralelės, sankirtos</i> , Tyto alba, 2006.
3.	Bachelard G. <i>Svajonių džiaugsmas</i> , Vaga, 1993.
4.	Benjamin W. <i>Nušvitimai</i> , Vaga, 2005.
5.	Camus A. <i>Maištaujantis žmogus</i> , Kronta, 2006.
6.	Daujotytė V. <i>Literatūros filosofija</i> , Vilniaus dailės akad. 1-kl., 2001; <i>Literatūros fenomenologija</i> , Vilniaus dailės akad. 1-kl., 2003.
7.	Eco U. <i>Atviras kūrinys</i> , Tyto alba, 2004.
8.	Gadamer H. G. <i>Grožio aktualumas</i> , Baltos lankos, 1997; <i>Istorija, menas, kalba</i> , Baltos lankos, 1999; <i>Tiesa ir metodas</i> , Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2019.
9.	Girnius J. <i>Literatūros ir kultūros kritikos rinktinė</i> , Naujasis židinys-Aidai, 2014.
10.	<i>Handbuch Literatur und Philosophie</i> , Verlag Metzler, 2016.
11.	Heidegger M. <i>Meno kūrinio ištaka</i> , Baltos lankos, 2003; Heidegger M. „Hölderlinas ir poezijos esmė“ (Veidai, 1988).
12.	Herakleitas. <i>Fragmentai, Aidai</i> , 1995.
13.	Jurgutienė A. „Fenomenologinio ir psichologinio metodų paralelumas“ (str. rink. <i>Sambalsiai</i> , 2005).
14.	Kačerauskas T. <i>Filosofinė poetika</i> , Versus aureus, 2006.
15.	<i>Literarische Philosophie – philosophische Literatur</i> , Verlag Königshausen, 1999.
16.	<i>Literatur als Philosophie, Philosophie als Literatur</i> , Wilhelm Fink Verlag, 2005.
17.	Maceina A. <i>Didysis inkvizitorius</i> , Ateitininkų sendraugių skyrius, 1974.
18.	Merleau-Ponty M. <i>Juslinio suvokimo fenomenologija</i> , Baltos lankos, 2018.
19.	Nietzsche F. <i>Žmogiška, pernelyg žmogiška</i> , Alma littera, 2008.
20.	Platonas. <i>Faidras</i> , Aidai, 1996; <i>Valstybė</i> , Pradai, 2000.

21.	Schelling F. <i>Philosophie der Kunst</i> , Wissenschaftliche Buchgesellschaft Darmstadt, 1980.
22.	Šliogeris A. <i>Sietuvos</i> , Mintis, 1992; <i>Daiktas ir menas</i> , Margi raštai, 2016; <i>Transcendencijos tyla</i> , Margi raštai, 2011.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Ališanka E. <i>Dioniso sugrįžimas</i> , Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2001.
2.	Angoulvent A.-L. <i>Baroko dvasia</i> , Baltos lankos, 2005.
3.	Buber, <i>Dialogo principas I, AŠ ir TU</i> , Katalikų pasaulis, 1998.
4.	Daunys V. <i>Kūrybos karalystės šviesa</i> , Versus aureus, 2007.
5.	Kavolis V. <i>Žmogus istorijoje</i> , 1994.
6.	<i>Krikščionybė ir šiuolaikinė lietuvių literatūra</i> , Vilniaus universitetas, 2018.
7.	Lipovetsky G. <i>Tuštumos era</i> , Mintis, 2013.
8.	Milosz Cz. <i>Poezijos liudijimas</i> , Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2010.
9.	Ortega y Gasset J. <i>Mūsų laikų tema ir kitos esė</i> , Vaga, 1999.
10.	Ricoeur P. <i>Egzistencija ir hermeneutika</i> , Baltos lankos, 2001; <i>Interpretacijos teorija</i> , Baltos lankos, 2000.
11.	Sodeika T. <i>Filosofija ir tekstas</i> , Technologija, 2010.
12.	Sverdiolas A. <i>Būti ir klausti</i> , Baltos lankos, 2002; <i>Steigtis ir sauga</i> , 1996.
13.	Zabielaitė D. „Apie filosofinį mąstymą, kylantį iš buvimo tikrovės gėryje“ (<i>Baltos lankos</i> , 1999).

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Dalia Jakaitė	VU ŠA	Doc. dr.	dalia.jakaite@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9004	5	Klaipėdos universitetas	Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultetas	Filologijos
		Vilniaus universitetas	Šiaulių akademijos Regionų plėtros institutas	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖS LITERATŪROS TEORIJS IR METODOLOGIJOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THE THEORIES AND THE METHODOLOGIES OF CONTEMPORARY LITERARY RESEARCH

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Kurso tikslas – supažindinti su šiuolaikinėmis filologijos metodologijomis, daugiausia dėmesio sutelkiant į postfroidizmo, poststruktūralizmo, dekonstrukcijos, semiotikos teorijas.

Paskaitose sistemiskai apžvelgiamos XX amžiaus literatūros teorijos (postfroidizmo, poststruktūralizmo, dekonstrukcijos, semiotikos), susipažįstama su pagrindiniais mokyklų atstovais, svarbiausiomis sąvokomis ir terminologija. Pristatomas interdisciplininis literatūros mokslo diskursas, išugdomas gebėjimas taikyti poststruktūralistines koncepcijas teksto analizei. Per seminarus studijuojami pasirinkti teoriniai straipsniai, šiuolaikinių teorijų taikymas lietuvių mokslininkų darbuose, jų metodologiniai principai pritaikomi konkrečių kūrinių interpretacijoms. Doktorantai, išklause kursą, žino ir geba apibūdinti atskirų literatūros teorijų ir metodų esminius bruožus. Geba nagrinėti įvairių literatūrinių epochų tekstus, taikydami atskiras teorijas. Kurso pabaigoje rašoma vieno kūrinio ar problemos analizė.

Anotacija anglų kalba

Course objective: to introduce contemporary philological methodologies, focusing on postfreudian, poststructuralist, deconstructionist, semiotic theories. Lectures systematically overview the twentieth century literary theory (postfreudian, poststructural, deconstructionist), students are introduced to the representatives of each school of thought, key concepts and terminology. Interdisciplinary scientific literary discourse is introduced, application of poststructuralist concepts to text analysis students are taught to apply the concepts of poststructuralist textual analysis. During seminars students get a chance to analyze their chosen theoretic articles, they are taught about contemporary application of those theories in works of Lithuanian researchers, their methodological principles of interpretation applicable in specific works. Doctoral students who have completed the course know and are able to describe the different literary theories and methods of critical features. They also have the ability to analyze texts of various epochs, using the separate theories. At the end of the course one work or problem is analysed in written work.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šis dalykas moko atpažinti ir taikyti aktualiausius tekstų analizės metodus, pasirinkti tinkamas metodologijas rengiant disertaciją; įvairiems kultūrologiniams, moksliniams ir literatūriniais diskursams taikyti skirtingas interpretacines schemas ir analizės strategijas; analizuoti teksto reikšmę, motyvuoti metodologijos (metodo) vartojimą tam tikruose kontekstuose, nustatyti vidinius teksto reikšmės ryšius.

Dalyko tikslai

Tikslas – supažindinti su šiuolaikinėmis filologijos metodologijomis, daugiausia dėmesio sutelkiant į postfroidizmo, poststruktūralizmo, dekonstrukcijos, semiotikos teorijas. Uždaviniai: 1) išmokyti nustatyti postmoderniuosius konceptus tekste, interdisciplininį bei intertekstualų teksto diskursą, išmokyti taikyti poststruktūralistinę, semiotinę žiūrą teksto nagrinėjimui, panaudoti dekonstrukcijos postulatus teksto analizei.

2) susipažinti su tekstologijos istorija (rusų, vokiečių, anglų, lietuvių), uždaviniais, teksto kritikos principais, metodais, terminologija;

3) aptarti genetinės kritikos raidą, svarbiausiais atstovus, pagrindines idėjas, objektą, tikslus, sąvokas,

4) išmokyti taikyti semiotinės teksto analizės principus, analizuojant verbalinį ir neverbalinį diskursus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Teoriniai postmodernizmo estetikos pagrindai – postfroidizmas, poststruktūralizmas, dekonstrukcija. Pristatomas postmodernizmas kaip XX a. pabaigos „laiko dvasios“ koncepcija.

II tema. Nagrinėjamos metodologinės postmodernizmo problemos – ironija, „noro“ struktūra, rizomatika, estetinis polilogas, interaktyvumas, virtualumas.

III tema. Analizuojama, kas yra diskursas? Diskurso žanrai. Kalba ir diskursas. Tekstas ir diskursas.

IV tema. Dekonstruktivizmas – poststruktūralizmo kritinė praktika. Susipažinama su dekonstrukcija kaip istoriniu įvykiu.

V tema. Aptariami pantekstualumas, lingvistinis skepticizmas, dekonstrukcija kaip teksto interpretavimo teorija. Literatūra pristatoma kaip *rašymas*.

VI tema. Aptariama rašymų įvairovė; rašymo polimorfizmas, rašymas kaip žaidimas. Pristatoma dekonstrukcijos praktika ir Jeilio mokykla.

VII tema. Tekstologijos objektas, pagrindinės sąvokos: autografas, kopija, nuorašas, juodraštis, švarraštis, autorizuotas leidinys, kanoninis tekstas ir kt. Paminimi svarbiausi tekstologų darbai. S. Daukanto rankraščių ir leidinių pavyzdžiu susipažinama su tekstologijos sąvokomis.

VIII tema. Tekstologijos metodai ir principai: atribucija, datavimas, konjektūros, komentarai. Teksto šaltinių samprata. S. Daukanto rankraščinio bei spausdinto palikimo tyrimas. Mokomasi pagrindinio teksto nustatymo. Aptariamos redakcijos ir variantai, nuorašai.

IX tema. Teksto atribucija. Pagrindiniai tekstologijos uždaviniai: autoriaus valios ir pagrindinio teksto nustatymas, teksto komentavimas, rengimas spaudai. Leidinių rūšys. Tekstų išdėstymas raštuose.

X tema. Genetinės kritikos objektas, tikslai ir uždaviniai. Modernių rankraščių samprata. Susipažinama su prancūzų genetinės kritikos mokykla (ITEM). Aptariami tekstologijos ir genetinės kritikos skirtumai ir panašumai.

XI tema. Rankraštis – kūrinio ir autoriaus tapsmas. Pagrindinės sąvokos. Aptariama teksto genezė, plėtotė, teksto etapų atkūrimas, vengiant finalistinio vertinimo.

XII tema. S. Daukanto palikimo analizė naudojant genetinės kritikos principus ir metodus.

XIII tema. Tarpdisciplininis semiotikos pobūdis, reikšmės problema, semiotinė struktūros samprata. XIV tema. Estetiniai kodai ir semiotinės analizės galimybės.

XV tema. Skirtingų semiotikos perspektyvų (A. J. Greimo, M. Lotmano, U. Eco ir kt.) specifika.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbas – 70%, egzaminas – 30 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Grésillon Almuth. <i>Eléments de critique génétique: Lire les manuscrits modernes</i> , Presses universitaires de France, 1994.
2.	Grésillon Almuth. <i>Literarische Handschriften. Einführung in die „critique genetique“</i> . Aus dem Französischen übersetzt von Frauke Rother und Wolfgang Günter, redaktionell überarbeitet von Almuth Gresillon, Herausgegeben von Wienfried Woesler, Peter Lang, 1999.
3.	Subačius P. <i>Tekstologija. Teorijos ir praktikos gairės</i> , Aidai, 2001.
4.	Greetham David C. <i>Textual Scholarship: An Introduction</i> , Garland, 1994.
5.	McKerrow Ronald B., <i>An Introduction to Bibliography for Literary Students</i> , Introduction by David McKitterick, Oak Knoll Press, 1994.
6.	Shillingsburg Peter L. <i>Resisting Texts: Authority and Submission in Constructions of Meaning</i> , The University of Michigan Press, 1997.
7.	Derrida J. <i>Apie gramatologiją</i> . Baltos lankos, 2006.
8.	Jurgutienė A. <i>Dekonstrukcija</i> . Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2003.
9.	Melnikova I. <i>Intertekstualumas: teorija ir praktika</i> . Vilniaus universiteto leidykla, 2003.
10.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos: chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams</i> . II dalis. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto leidykla, 2011.
11.	Greimas A. J. <i>Semiotika</i> , Mintis, 1989.
12.	Greimas A.J. <i>Apie viską ir nieką. Žmogus, visuomenė, kultūra</i> . Vilniaus universiteto leidykla, 2020.
12.	Nastopka K. <i>Literatūros semiotika</i> , Baltos lankos, 2010.
13.	Лотман Ю. М. <i>Семіотика</i> , Искусство-СПБ, 2000.

Papildoma literatūra

Eil.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
------	--

Nr.	
1.	Žirgulyš Algirdas. <i>Tekstologijos bruožai</i> , Mokslas, 1989.
2.	Krištopaitienė Daiva. <i>Kristijono Donelaičio raštų leidimai: tekstologinės problemos</i> , LLTI, 2007.
3.	Bergez Daniel [...]. <i>Literatūros analizės kritinių metodų pagrindai</i> , Baltos lankos, 1998 (p. 36-50).
4.	Bončkutė Roma. (1994). <i>Simono Daukanto istoriografinių darbų rankraščiai</i> , Senoji Lietuvos literatūra kn. 3, LLTI leidykla, 1994.
5.	Jameson F. <i>Kultūros posūkis</i> . Rinktiniai darbai apie postmodernizmą (1983 – 1998), Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2002.
6.	Spivak G. CH. <i>Translator's Preface</i> . In: J. DERRIDA. <i>Of Grammatology</i> . The Johns Baltimore and Hopkins University Press, 1976.
7.	Eco U. (2004) <i>Atviras kūrinys. Forma ir neapibrėžtumas šiuolaikinėje poetikoje</i> , Tyto alba, 2004.
8.	Baliulė I., Brazauskas N., Jakaitė D., Maskuliūnienė Dž. <i>Žmogaus ir epochos vaizdavimas literatūroje</i> , ŠU leidykla, 2012.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Roma Bončkutė	KU	Prof. dr.	roma.bonckute@ku.lt
2.	Džiuljeta Maskuliūnienė	VU ŠA	Prof. dr.	dziuljeta.maskuliuniene@sa.vu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9005	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos
		Klaipėdos universitetas	Socialinių ir humanitarinių mokslų	Filologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

SOCIOLOGINIAI MODELIAI LYGINAMOJOJE LITERATŪROLOGIJOJE

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THE MODELS OF LITERARY SOCIOLOGY IN COMPARATIVE LITERATURE

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1,5
Seminarai	0,5
Individualus darbas	2,5

Anotacija lietuvių kalba

Tai pasirenkamas filologijos mokslo krypties doktorantūros studijų programos dalykas, skirtas supažindinti su literatūros sociologijos raida ir perspektyvomis šiuolaikinėje komparatyvistikoje, dėmesį sutelkiant į literatūros sociologijos teoretikų išplėtotus modelius tirti sudėtingą literatūros tekstų ir jų socialinių kontekstų persidengimą. Kurso metu aptariamos keletas tyrinėjimo galimybių, kurios paliko pėdsaką literatūrinės sociologijos istorijoje.

Anotacija anglų kalba

This course is a postgraduate-level introduction to the development and perspectives of literary sociology within the discipline of comparative literature, focusing on the models that theorists of literary sociology have developed for studying complex interweaving of literary texts and their social contexts. Several research options that marked the history of literary sociology are discussed during the course.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Atsižvelgiant į pastarojo meto socialinių mokslų raidą, literatūros mokslininkams vis sunkiau tematizuoti santykius tarp literatūros ir visuomenės. Nors literatūrologijoje dažniausiai tyliai atsisakoma „literatūros sociologijos“ termino, tačiau centrinės literatūros sociologijos problemos yra gyvybingesnės negu bet kada anksčiau ir tebevaldo literatūrinės komparatyvistikos darbotvarkę. Tarptautinis dialogas tarp literatūros studijų ir socialinių mokslų atnaujina dėmesį socialiniams kontekstams, kurie supa ir formuoja literatūrą. Mokslininkai pradėjo studijuoti socialinius ir institucinius poezijos, romanų ir kritikos matmenis, istorinius skaitytojų auditorijos matmenis ir strateginių agentų elgesį taip vadinamuose „laukuose“ arba „tinkluose“. Į pirmą planą iškeldama sudėtingą kultūrinių ir socialinių tendencijų persidengimą, literatūrinė sociologija į literatūrą žvelgia plačiai: tyrinėjami kultūrinio identiteto ir kasdienės postmodernių subjektų veiklos klausimai; medijų visuomenės ir informacijos technologijų įtaka; literatūros ir kultūros įtaka subjekto sudarymui.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – aptarti keletą iš daugelio pastaraisiais dešimtmečiais lyginamojoje literatūrologijoje pasirodžiusių sociologinių prieigų literatūrai tyrinėti; suteikti studentams įrankius, kurių pagalba jie galėtų plėtoti galimus atsakymus į probleminius klausimus susijusius su sudėtingu literatūrinių tekstų ir socialinių kontekstų persidengimu; ir suteikti įrankius konkretiems literatūros tekstams analizuoti. Šie įrankiai turėtų būti naudingi ateityje dirbant akademinį ir pedagoginį darbą.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Literatūros sociologija šiandien: glausta apžvalga. Šioje temoje aptariamos naujausios kryptys, tendencijos; skirtumai Europoje ir Amerikoje; skaitomi straipsniai, formuluojami diskusiniai klausimai.
 II tema. Literatūros sociologijos raida XX a.; literatūros sociologija kaip konteksto analizės forma. Šioje temoje apžvelgiami disciplinos raidos istoriniai etapai: marksistinis (Lukács, Bakhtin, Brecht, Benjamin, Adorno); naujasis marksistinis (Köhler, Bürger, Goldmann, Macherey, Zima, Eagleton, Jameson); postmarksistinis (Bourdieu); nemarksistinės teorijos. Skaitomi straipsniai, formuluojami diskusiniai klausimai.
 III tema. Literatūros sociologija ir komparatyvistika. Šioje temoje aptariamos literatūrinės sociologijos

funkcijos lyginamojoje literatūrologijoje, formuluojami diskusiniai klausimai, perskaičius straipsnius šia tema.

IV tema. Literatūros sociologijos samprata, statusas ir būklė lietuvių literatūrologijoje. Šioje temoje problemiška analizuojama literatūros sociologijos modelių, sąvokų, strategijų taikymas lietuvių literatūrologų darbuose, skaitomi lietuvių literatūrologų darbai, formuluojami probleminiai klausimai, suvedant teorines sąvokas į dialogą su konkrečiais literatūros šaltiniais, rašomas teorijos skaitymo dienoraštis.

V tema. M. Bachtino literatūros sociologija. Šioje temoje analizuojama Bachtino minties plėtotė naujausioje literatūros sociologijoje, skaitomi jo darbai ir vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

VI tema. „Tekstų sociologija“. Šioje temoje nagrinėjama literatūros gamybos problema, kurią tiria naujosios knygos istorijos ir bibliografijos studijos, skaitomi straipsniai, vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

VII tema. Kultūros gamybos „tinklų“ studijos. Šioje temoje analizuojama naujųjų arba skaitmeninių medių įtaka kultūros gamybai, taip vadinamieji ekstrasocialiniai kultūros gamybos tinklai; formuluojami probleminiai klausimai, suvedant teorines sąvokas į dialogą su konkrečiais literatūros šaltiniais, rašomas teorijos skaitymo dienoraštis.

VIII tema. P. Bourdieu lauko teorija. Šioje temoje nagrinėjama literatūrinių verčių ir literatūros kanono formacijos istorija bei logika, skaitomi Bourdieu darbai, vedamas literatūros teorijos skaitymo dienoraštis.

IX tema. Refleksyvioji literatūros sociologija. Šioje temoje aptariama literatūros studijų vieta bei funkcija platesniame socialiniame kontekste ir tarp kitų disciplinų. Vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

X tema. Nacionalizmas ir literatūra. Šioje temoje aptariama literatūros vaidmuo konstruojant kolektyvinius tapatumus; formuluojami probleminiai klausimai, suvedant teorines sąvokas į dialogą su konkrečiais literatūros šaltiniais, rašomas teorijos skaitymo dienoraštis.

XI tema. Skaitymo sociologija. Šioje temoje analizuojamas skaitymas kaip socialinė praktika. Nagrinėjami Bourdieu (*Distinction*), Griswold, Radway darbai; vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

XII tema. Globalizacijos ir „pasaulio literatūros“ sociologija. Nagrinėjami Casanovos ir Franco Moretti darbai, vedamas dienoraštis.

XIII tema. Empiriniai metodai. Šioje temoje aptiriamos empirinių metodų taikymo tendencijos literatūrinėje sociologijoje, nagrinėjami kelių autorių darbai, vedamas dienoraštis.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbai (probleminiai klausimai, teorijos skaitymo dienoraštis) – 50 %, egzaminas (straipsnis ir jo santrauka) – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bakhtin M. <i>The Dialogic Imagination: Four Essays by M. M. Bakhtin</i> , ed. Holquist M. Austin: University of Texas Press, 1981.
2.	Bakhtin M. M., Medvedev P. N. <i>The formal method in literary scholarship: a critical introduction to sociological poetics</i> ; translated by Albert J. Wehrle. Cambridge: Harvard University Press, 1985
3.	Benjamin W. <i>Nušvitimai</i> . Vilnius: Vaga, 2005.
4.	Bourdieu P. <i>The Rules of Art: Genesis and Structure of the Literary Field</i> . Polity Press. 1996.
5.	Eagleton T. <i>Criticism and Ideology</i> . Verso, 2006.
6.	Ferguson Pr. P., Ph. Desan and W. Griswold. „Editors' Introduction: Mirrors, Frames, and Demons: Reflections on the Sociology of Literature“ // <i>Critical Inquiry</i> , Vol. 14, No. 3, The Sociology of Literature (Spring, 1988), pp. 421-430.
7.	Gelder K. <i>Popular Fiction: The Logics and Practices of a Literary Field</i> . London: Routledge, 2004.
8.	Griswold W. <i>Cultures and societies in a changing world</i> . Thousand Oaks: Pine Forge Press, 1994.
9.	Griswold W. "Recent Moves in the Sociology of Literature" // <i>Annual Review of Sociology</i> , Vol. 19, 1993, pp. 455-467.
10.	Jameson F. <i>The Political Unconscious: Narrative as a Socially Symbolic Act</i> . Ithaca: Cornell University Press, 1981.
11.	Keunen B. „Sociological Approaches to Literary Narrative“// ed. Herman D., Jahn M., Ryan M-L. <i>Routledge Encyclopedia of Narrative Theory</i> . London and New York: Routledge, 2008, p. 544–548.
12.	Milner A. <i>Literature, culture and society</i> . Second edition, London and New York: Routledge. 2005.
13.	<i>New Literary History</i> : Volume 41, Number 2, Spring. 2010.
14.	Radway, Janice A. <i>Читая любовные романы: женщины, патриархат и популярное чтение /</i>

	Дженис А. Рэдзэй; перевод Курганской М.Т. и Тихонова М.А.; Институт социальной и гендерной политики. Москва: Прогресс-Традиция, 2004.
15.	Tötösy de Zepetnek, Steven. "From Comparative Literature Today Toward Comparative Cultural Studies." <i>CLCWeb: Comparative Literature and Culture</i> 1.3 (1999): http://dx.doi.org/10.7771/1481-4374.1041

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Adorno T. W. <i>seNoten zur Literatur</i> . Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1974.
2.	Anderson B. <i>Įsivaizduojamos bendruomenės</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1999.
3.	Bourdieu P., Wacquant. L. J. D. <i>Įvadas į refleksyviąją sociologiją: nuostatos ir idėjos</i> ; iš anglų k. vertė V. Poviliūnienė. Vilnius: Baltos lankos, 2003.
4.	Bourdieu P. "Questions of Method." in <i>Empirical Studies of Literature</i> . Ed. Elrud Ibsch, Dick Schram, and Gerard Steen. Amsterdam: Rodopi, 1991. 19-36.
5.	Bourdieu P. <i>La distinction: critique sociale du jugement</i> . Paris: Éditions de Minuit, 1996.
6.	Bürger P. <i>Theory of the Avant-Garde</i> , trans. Michael Shaw. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1984.
7.	Eagleton T. <i>Įvadas į literatūros teoriją</i> . Iš anglų kalbos vertė M. Šidlauskas. Vilnius: Baltos lankos, 2000.
8.	Foucault M. <i>The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences</i> . Vintage books, 1973.
9.	Georgakopoulou A. „Sociolinguistic Approaches to Narrative“ // ed. Herman D., Jahn M., Ryan M-L. <i>Routledge Encyclopedia of Narrative Theory</i> . London and New York: Routledge, 2008, p. 539–543.
10.	Goldmann L. <i>Towards a Sociology of the Novel</i> , trans. Alan Sheridan. London: Tavistock, 1975.
11.	Greenblatt St. "Culture", in Frank Lentricchia and Thomas McLaughlin, eds. <i>Critical Terms for Literary Study</i> , Chicago: University of Chicago Press, 1990.
12.	Griswold W., T. McDonnell, and N. Wright, "Reading and the Reading Class in the Twenty-First Century" // <i>Annual Review of Sociology</i> 31 (2005): 127.
13.	Jakonytė L. <i>Rašytojo socialumas</i> . Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2005.
14.	Jameson F. <i>Kultūros posūkis: rinkiniai darbai apie postmodernizmą (1983-1998)</i> ; iš anglų kalbos vertė A. Mardosaitė. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2002.
15.	Keunen B. and B. Eeckhout, eds. <i>Literature and Society: The Function of Literary Sociology in Comparative Literature</i> . Brussels/Bern: Peter Lang/PIE, 2001.
16.	Kmita R. <i>Ištrūkimas iš fabriko</i> . Vilnius: LLTI, 2009.
17.	Kvietkauskas M. "Tapatybės virsmo istorija: Vairganto <i>Pragiedruliai</i> ir 1918–1920 m. konfliktas dėl Vilniaus", <i>Literatūra</i> 48 (5), 2007, p. 77-96.
18.	Lukács G. <i>The Theory of the Novel: A Historico-Philosophical Essay on the Forms of Great Epic Literature</i> , trans. A. Bostock. London: Merlin Press, 1971.
19.	Macherey P. <i>A Theory of Literary Production</i> , trans. G. Wall. London and New York: Routledge. 2006.
20.	Rigney A., Fokkema D. W., ed. <i>Cultural Participation: Trends Since the Middle Ages</i> . John Benjamins Publishing, 1993.
21.	Šidlauskas M. Dėl Povilo Višinskio recepcijos // <i>Povilas Višinskis: idėjos ir darbai. Nauja žiūra, nauji akcentai</i> . Vilnius: Versus aureus I-kla, 2011. p. 105–110
22.	Šidlauskas M. „Marksizmas, ideologijos kritika, sociokritika“ // sud. Jurgutienė A. <i>XX amžiaus literatūros teorijos</i> . Vilnius: VPU leidykla, 2006, p. 238–257.
23.	Šidlauskas M. „Medžiaga kanono bylai (keletas teorinių svarstymų su praktiniais pastebėjimais)“, <i>Kanonai lietuvių literatūroje</i> , Šiauliai: ŠU leidykla, 2001, 71–75.
24.	Šidlauskas M. „Poetas ir jo aura (Kas gi sukūrė Radauską?)“ // <i>Darbai ir dienos</i> , 2003, 36, p. 63-72.
25.	Šidlauskas M. Vinco Kudirkos poezijos socialumas // <i>Res Humanitariae</i> V, 2009, Klaipėda: KU I-kla; Nr. 5, p. 28–38.
26.	Schmidt, Siegfried J. "Literary Studies from Hermeneutics to Media Culture Studies." <i>CLCWeb: Comparative Literature and Culture</i> 12.1 (2010): http://docs.lib.purdue.edu/clcweb/vol12/iss1/1
27.	Williams R. <i>Marxism and Literature</i> , Oxford: Oxford University Press, 1977.
28.	Zima P. V., „Towards Sociology of Fictional Texts“. // <i>A Journal of Comparative and General Literary Studies</i> . Special Section: Literature and Philosophy, 1988, No. 5, p. 57–74.

29.	Višomirskytė V. „Becoming-animal in three Postsoviet Lithuanian Novels“ // <i>Comparative studies</i> . Daugavpils: Daugavpils university academic press Saule. 2012, Vol. 4, iss. 1, p. 181-194.
30.	Višomirskytė V. „Heterotopinė Kauno erdvė“ // <i>Literatūrinė Kauno regiono rašytojų savimonė</i> , Kaunas: VDU leidykla, 2011. Prieiga per internetą: http://vddb.laba.lt/obj/LT-eLABa-0001:B.03~2011~ISBN_978-9955-12-681-2 .
31.	Višomirskytė V. „Išgyventos patirties ir teksto strategijos ryšys“ in <i>Antano Škėmos teksto strategija</i> Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2004.
32.	Višomirskytė V. „Kaip šiandien maištauja rašytojai, <i>Darbai ir dienos</i> , 2005, 42, p. 165-173
33.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos</i> . Chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams (I). Vilnius: LLTI, 2011.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Marijus Šidlauskas	KU	Doc. dr.	emsidla@yahoo.com
2.	Vijolė Višomirskytė	VDU	Doc. dr.	v.visomirskyte@hmf.vdu.lt